

GLASUL CERBICIEI

www.ris.in.rs

REVISTĂ DE CULTURĂ ȘI ISTORIE A ROMÂNILOR DIN SERBIA Nr. 11 * Anul IV * 2013 * Vârșeț

Exemplar gratuit

**LANȘAREA MONOGRAFIEI „SOCIETĂȚILE
CULTURAL-ARTISTICE ROMÂNEȘTI DIN
VOIVODINA (1945-1962)” A
AUTORULUI DR. DORINEL STAN**

Supravețuire prin cultură

Această valoroasă lucrare științifică, prin aria de cuprindere, prin structură, dar mai ales prin bază documentară oferă deschideri către noi teme de cercetare sectorială de istorie și sociologie a culturii. Cartea dr Dorinel Stan reprezintă o utilă și interesantă lucrare științifică privind elementele de specialitate ale culturii tradiționale din Voivodina în context regional și european.

Scrisoarea lui
Milton Manakia către
Nicolae Bocșan

„Să fim oameni pentru
oameni”

Nicolae Furdui-Iancu la
Uzdin a ridicat în picioare
sute de români

Societatea Culturală
„Doina” din Marcovăț

Români pentru români - Românii Independenți din Serbia în acțiune!

Revista "Glasul Cerbiciei" dă glas românilor din Serbia

Revista de cultură și istorie a românilor din Serbia "Glasul Cerbiciei", s-a impus în publicistica minoritară și în scurt timp a devenit remarcabilă și apreciată în lipsa unor reviste cultural-istorice puternic motivate din punctul de vedere al acțiunii pragmatice aduce în discuție caracterul pronunțat și necesitatea continuității unei astfel de publicații și proiect.

"Glasul Cerbiciei" sub egida *Românilor Independenți din Serbia* își continuă drumul și oferă o imagine corectă a realității actuale culturale și istorice, fără prejudecăți, promovând criterii axiologice în apreciere.

În acest context, publicația independentă "Glasul Cerbiciei" a fost lansată, prezentată și promovată în plasa Vârșet, în următoarele localități românești: Mesici, Iablanca, Sălcița, Marcovăț, Jamul Mic, Straja, Râtișor, Vlaicovăț, Srediștea Mică, Voivodinț și Coștei. Urmează prezentarea publica-

ției în toată așezările românești din Voivodina, respectiv Serbia de Răsărit.

La ora actuală, revista ocupă un loc de primă importanță în spațiul românesc, iar apariția ei a fost o necesitate firească pentru filonul românesc din Serbia. "Glasul Cerbiciei" apare în condiții dificile fără mijloace financiare constante și fără suportul instituțiilor cu caracter românesc din Serbia, care doar declarativ susțin activitatea mediului asociativ. Indiferent de prejudiciu, publicația de cultură și istorie a tuturor românilor din Serbia, scoate în prim plan istoria și cultura milenară a patrimoniului cultural și uman din acest spațiu geografic. Publicația cultural-istorică a organizației *Românii Independenți din Serbia* este o revistă de ținută care abordează cu curaj și profesionalism temele uitate sau superficial tratate de publicațiile românești din Serbia. ◁

Redacția

FEBRUARIE

3 februarie - Mesici (17.00),
Sălcița (18.30) și Iablanca
(19.30)

6 februarie - Marcovăț
(17.00) și Straja (19.00)
10 februarie - Jamul Mic
(17.00), Vlaicovăț (18.30) și
Râtișor (19.30)

12 februarie - Voivodinț
(19.00)

13 februarie - Coștei (19.00)

Mesici

Straja

Râtișor

Jamul Mic

Culorile anotimpului minoritar

Scrie:

Dr. Dorinel Stan

Amediul asociativ românesc din Serbia depune eforturi constante pe altarul păstrării ființei și spiritualității române și reprezintă strategia minorității românești, refacerea și reorganizarea filonului spiritual românesc din Serbia, respectiv opțiunea principală pentru câștigarea alegerilor în cadrul Consiliului Național al Minorității Naționale Române din Serbia - 2014.

Ultimul deceniu se caracterizează prin coordonarea și dirijarea întregii vieți cultural-politice de structurile instituționale și fondator care paradoxal, nu reprezintă pe nimeni, incapabili să creeze, măcinați de complexe, invidii, devin experți în delimitarea țărâmului cultural și istoric al comunității românești, iar mai nou, mărginiți de influența politic și profit.

Eficiența instituțiilor românești din Serbia (*CPE "Libertatea", Institutul de Cultură al Românilor din Voivodina, Consiliul Național al Minorității Naționale Române din Serbia*) este pusă sub semnul întrebării de cei care o conduce. Condiționările reciproce și atitudinile pătinoare când este vorba de societatea civică, precum multe altele, iar doar în aparență instituțiile se bat cap la cap, deși au cozile împletite. Tot ce nu se înțelege și explică din ceea ce prezintă și (ne)acționează CNMNRs are drept cauză multicolorile celor patru anotimpuri urbane.

Unii au reprezentat ceva cândva, nu pot admite că a trecut timpul pe lângă ei, că sunt pur și simplu expirați. În tot acest răstimp, existența grupării așa zisei conduceri CNMNRs, ale cărei calități se întrecău să le laude. Amatorismul, indiferența și manipularea au însoțit de la bun început instituția. Nu este suficient să duci batista la nas, așa cum, nu totul se poate manipula.

PATRIARHIA ROMÂNĂ

CABINETUL PATRIARHULUI
Str. Patriarhiei 2, RO-040161 București
Tel. +40 21 406 7161 Fax +40 21 406 7162
E-mail: cabinet.patriarhal@patriarhia.ro

Nr. 130/11 martie 2013

Domniei Sale,
Domnului Dr. DORINEL STAN,
Redactor Șef al revistei „Glasul Cerbiei”

Stimate Domnule Redactor Șef,

Cu deosebit respect, confirmăm primirea la Reședința Patriarhală a revistei „Glasul Cerbiei” (Nr. 10/2013) pe care ați avut amabilitatea de a o dăruia Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

Preafericirea Sa a primit cu bucurie darul dumneavoastră, pentru care vă adresează mulțumiri și se roagă Mântuitorului Iisus Hristos să vă dăruiască sănătate, pace și ajutorul Său sfânt în viața și activitatea pe care o desfășurați.

Din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel,

Arhim. Paisie Teodorescu
Arhim. Paisie Teodorescu
Consilier patriarhal coordonator

Societatea civică românească din Serbia (*Comunitatea Românilor din Serbia, Româniile Independente din Serbia, Inițiativa Românilor din Serbia*) la „grelele moșteniri” pentru minoritate, trebuie să răspundă prin apel constant la adevăr.

Asta facem!

În sfârșit, CRS, RIS și IRS nu sunt organizații de paradă, nici instrumente sau marionete care pot fi folosite după necesitățile personale a acelor care nu le pasă de destinul românesc în Serbia.

Încă puțin până la terminarea mandatului contestat a așa zisului CNMNRs, instituție cu buget considerabil asigurat de stat, cunoscută prin a nu întreprinde și face nimic palpabil și evident, iar activitatea propriu-zisă s-a limitat la altceva - deschiderea birourilor cu ușile închise pe dinăuntru, împart banii meniți minorității și înființează propriile coruri, orchestre, ansambluri..., iar de aici și până aici reiese cel mai bine ipostaza CNMNRs.

Vrem un nou Consiliu pentru toți românii!

Redactor șef-fondator: Dr Dorinel Stan;

Redactor tehnic: Gabriel Gașpăr; **Secretar:** Maria Pâslaru

Redacția: dr Trăilă Spăriosu, dr Mircea Măran, dr Juica Brândușa, dr Eufrozina Greoneanț, Ioan Ciama, Traian Trifu Căta, Natalia Stan, Viorel Dolha, Tereza Gașpăr, Grațiana Cornea Lorent, Culita Vasilchici, Ramona Claudia-Coteanu și Alexandru Cacovan;

Înregistrat la Agenția pentru Registre Economice, Republica Serbia, nr. **BU 9465/2010** „Glasul Cerbiei” apare sub egida **Românilor Independenți din Serbia;**

Adresa: Sterijina 68b, Vârșet 26300; Tel: +381 13 834-125; +381 64 119-53-84

web: www.ris.in.rs; **e-mail:** romaniile.independente@gmail.com;

Tipografia: DISK, Vârșet; **Tiraj:** 1.000; **ISSN:** 2217-8473; COBBIS.SR-ID 189115660

Castelul familiei
Lazarevici din
Srediștea Mare

Familia Lazarevici din Srediștea Mare

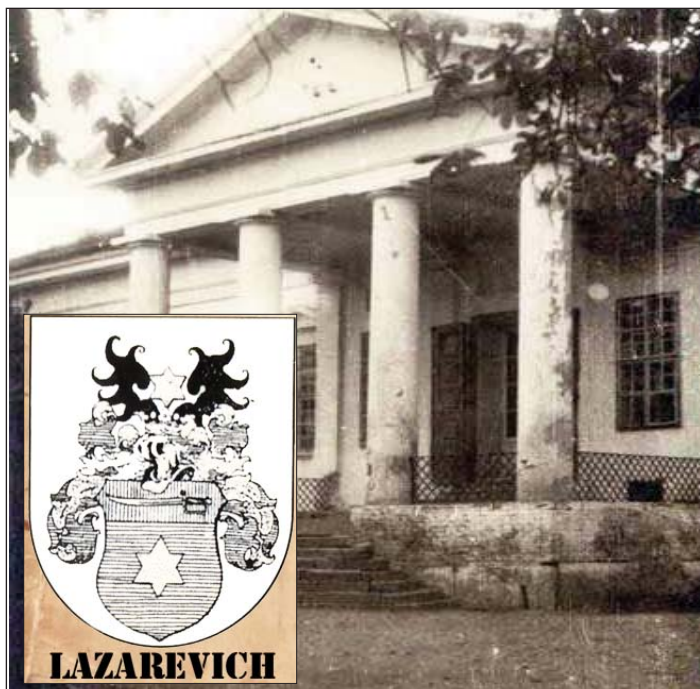
Scrie:

Maria Pâslaru

La sfârșitul secolului al XVIII-lea, în anul 1785 în comitatul Timiș au fost doar 134 de nobili. În prima jumătate a secolului al XIX-lea, datorită imigrării, ca și a înnobilărilor, numărul nobilor a crescut simțitor, în 1820 în evidență sunt 335 de nobili, iar la recesământul din 1832 fiind numărați 602 nobili. Majoritatea erau mari proprietari de terenuri agricole. Una din familiile celebre de nobili care au locuit în Banatul istoric, respectiv au avut proprietăți și diverse funcții administrative a fost familia Lazarevici din Srediște.

Lazarevits (de Nagy și Kis Szredtște / Malo i Veliko Srediste, Srediștea Mică (Pârneaura) și Srediștea Mare). Familia este originară din Serbia (Maciva), s-a stabilit în anul 1803 la Cuvin. Familia Golub Lazarevici a cumpărat de la trezorie localitățile Malo-Veliko Srediste, în anul 1823 o moșie la Srediștea Mare, iar în anul 1839 și în Srediștea Mică. Regele Ferdinand al V a dat darie aceste localități familiei, împreună cu titlul de nobil, la 29 iulie 1841. Dintre urmași, Vazul a fost între 1866-1869 subprefectul comintantului Timiș și până în 1876, prefectul orașului Timișoara.

György (decedat la 1879) a fost moșier la Srediștea Mare. Fiul său, Bazil Fedor născut în anul 1869, a fost șef de cartier în Bosnia. Familia de nobili Lazarevici care au locuit în Srediște, respectiv au avut proprietăți și diverse funcții administrative în Banat, la începutul secolului al XX-lea se destramă. <

Congres internațional

Cel de-al XXXV-lea Congres al Cadrelor Didactice din România și al Cadrelor Didactice Române de Peste Hotare

Scrie:

Prof. inv. primar Coteanu Ramona Claudia

Congresul Învățătorilor, pentru prima oară s-a organizat în 1898, la Pitești, iar de atunci acest eveniment marcant a devenit o frumoasă tradiție.

În județul Olt, la Slatina s-a desfășurat în acest an cel de-al XXXV-lea Congres al Asociației Generale a Învățătorilor din România (AGIRO), Congresul Cadrelor Didactice din România și al Cadrelor Didactice Române de Peste Hotare. Evenimentul a fost de excepție, prin participare, dar și prin diversitatea subiectelor puse în discuție, iar sucursala Olt a AGIRO, condusă de prof. Margareta Gheorghiță în calitate de gazdă, s-a dovedit a fi la nivel înalt.

La Congres au participat învățători, educatoare, profesori universitari, inspectori școlari, directori de școli, cercetători științifici, lectori universitari, doctori în științele educației, membri din cele 60 de asociații, cadre didactice din Moldova, Serbia și Ucraina. La eveniment a participat Ministrul Educației Naționale, Remus Pricopie, care a acceptat să preia Medalia de Aur - ștafetă de la omologul său din Republica Moldova, prof. univ. dr. Ecaterina Andronescu, ex-ministru al Educației din România și președinta de onoare AGIRO și mulți alții.

Contribuția domnului Viorel Dolha, președintele Asociației Generale a Învățătorilor din România este imensă, iar limba română are un viitor asigurat, atât

în România, cât și la românii de pretutindeni, în realizarea dezideratului suprem - Unirea românilor.

Congresul AGIRO de la Slatina și-a atins obiectivele. Tot la acest Congres am învățat că cei care înalță învățătorii, pe sine se înalță (dr. Dorinel Stan). Am înțeles că poți să nu ai mare și munte, dar să ai o mare de profesionalism și un munte de generozitate (Viorel Dolha). Am valorizat ideea că românii din jurul României își păstrează identitatea și spiritualitatea cu sfințenie și mândrie.

Serile de socializare din dealul Grădiștei - Slatina, unde am fost vegheați de tricolorul imens au constituit cartea de vizită a Slatinei, dar și a românilor din jurul României.

Cadrele didactice au dezbătut la Congres numeroase probleme cu care se confruntă în activitatea didactică, situația învățământului în limba română la comunitățile istorice românești din jurul României, aspecte ale statutului cadrelor didactice, evaluări și examene naționale, programe școlare, manuale școlare, planuri, cicluri școlare, legislație, clasă pregătitoare etc.

Congresul s-a încheiat cu o analiză pe tema schimburilor de experiențe pozitive în viața asociativă și în activitatea didactică. ◀

Dr. Dorinel Stan împreună cu Ministrul Educației Naționale, Remus Pricopie

Am avut ocazia deosebită de a participa la Congresul XXV-lea al cadrelor didactice din România și al cadrelor didactice române din străinătate. Această manifestare a avut o semnificație deosebită, fiind un act de unitate pentru dascălii din țară și de peste hotare realizându-se legături strânse de prietenie, comunicarea eficientă toată lumea militând pentru cultivarea spiritului de solidaritate, ridicarea prestigiului școlii și al dascălului, promovarea intereselor morale și sociale ale membrilor săi.

Vreau să felicit organizatorii congresului pentru împlinirea și truda depusă, dând dovadă de multă seriozitate au reușit cu succes să aducă zâmbetul și mulțumirea pe chipurile participanților prin seratele de socializare, care ne-au atins cele mai sensibile strune ale sufletului.

În final doresc să salut cadrele didactice din jurul României pentru dăruirea, sacrificiul de a preda limba română într-un mediu de cultură diferit făcând-o în spiritul dragostei față de națiune și profesie. Un dascăl poate visa, are curaj, idealuri și forța necesară pentru acestea, face lumea mai bună deoarece știe să-și asculte inima nu numai gândul.

Vârșeț,
comuna cu cea mai
mare concentrație
de români din Serbia

Trei mănăstiri medievale uitate din regiunea Vârșețului

Scrie:

Dr. Dorinel Stan

Mănăstirile au avut un rol important în viața ecleziastică, socială, culturală și economică, care s-au bucurat de atenția marcantă a cercetătorilor și istoricilor din toate timpurile. Multe lucrări și studii s-au scris și publicat, totuși au rămas aspecte și unele așezăminte neidentificate și neclarificate, până în zilele noastre.

În baza cercetării și punerea în circulație a unor noi surse documentare care au obiectiv completare golului existent în istoria mănăstirilor din Banat și identificarea lor, rămâne încă de cercetat și elucidat aspecte cu privire la istoria, perioadele și localizarea mănăstirilor uitate din teritoriul vârșețean. Din acest punct de vedere informațiile noi pe această temă sunt bine venite și benefice, iar revista noastră publică în premieră file dintr-o istorie necunoscută.

Așezământul monahal din Voivodinți

Voivodințul cu mărturii din preistorie este menționat documentar pentru prima oară în hrisoavele istorice din anul 1447. Așezarea este situată pe malul nordic al Cărașului, pe hotar cu Coșteiul. Tradiția populară susține că, satul își trage originea numelui de la un Voivod. Numele satului "Voivodinți" dovedește întemierea și stăpânirea acestui sat de către un voievod, un reprezentant al elitei românești medievale. Localitatea a jucat un rol de seamă în istoria acestei regiuni, datorită poziției geografice strategice. Însăși denumirea, indică o formă foarte veche de loc fortificat. O mulțime de legende spun lucruri minunate despre istoria

zbuciumată a așezării, dar ele au păstrat și amintirea unei așezămînt monahal în vatra satului și sunt singurile care pot nedesmințit să întregască acest capitol, ce necesită o atenție constantă a cercetărilor.

În Banatul istoric, numeroase vestigii au rămas necunoscute și insuficient cercetate a căror existență a fost întreruptă cu secole în urmă, iar Sfintele lăcașe au dispărut în negura timpului, doar au marcat credința neamului în acest spațiu geografic. Documentele scrise stau mărturie și fac referință la așezăminte monahale care au existat odată. În perioada otomană la Voivodinți a fost consemnată o mănăstire ortodoxă, care, este amintită în documente pe la mijlocul secolului al XVI-lea. Mănăstirea a fost cunoscută cu numele *Viyvidina Biraciste* și era luată în evidența otomană din nahia Vârșețului în anii 1554-1579. Satul Voivodinți apare în aceeași perioadă (1554-1579) consemnat sub aceeași formă și grafie. Așezământul monahal este semnalat lângă localitatea Voivodinți din nahia Vârșețului, pentru care defterele din 1566-1567 menționau un egumen și trei călugări și o dare de 250 acce. Aceleași surse turcești au consemnat la mănăstire, zece ani mai trziu (1576-1577) o stare de lucru identică, respectiv trei călugări și un egumen, iar contribuția anuală este de 250 aspri, parte. La următoarele două recesăminte în perioada anilor 1579-1580 în timpul domiei lui Murat al III-lea, așezământul monahal din Voivodinți nu apare consemnat în documentele Otomane. Informațiile istorice lacunare nu îngăduie avansarea unor ipoteze cu privire la momentul zidirii acestei mănăstiri, într-o zonă de locuire românească și nici în ceea ce privește citorii acesteia. Până în prezent cercetările n-au iden-

tificat, în absența mărturiilor topografice locul monumentului de cult din Voivodinți. Probabil în secolul al XVII-lea, mănăstirea a fost părăsită, ruinată sau distrusă în totalitate de turci. Localitatea Voivodinți a fost distrusă în anul 1694 de Armata Imperială, iar două decenii mai târziu în anul 1717 avea deja 77 de case. Izvoarele istorice consemnează anul 1735 când a fost ridicată o biserică de bârne pe timpul preotului Ioan Grigor, iar matriculele bisericești au început evidența în anul 1778. Biserica actuală a fost ridicată în anul 1793 și este a treia biserică după vechime a românilor din Voivodina. Problema mănăstirilor dispărute prezintă un interes deosebit mai ales pentru Banat, unde documentele oficiale le-au ignorat considerându-le schismatice, însă toponimia și tradiția le-a păstrat amintirea și necesită mai multă atenție din partea cercetătorilor.

Mănăstirea GOSKOLNACI din Coștei

Localitatea Coștei este o veche vatră românească, care se amintește pentru prima dată într-un document din 18 noiembrie 1361 sub numele de *Kuuesd*. Apartenența etnică românească a așezării medievale și în perioada stăpânirii otomane este confirmată în documente istorice. Coșteiul a fost un important centru în nahia Vârșetului, un focar de răspândire a culturii și spiritualității. În perioada stăpânirii otomane în hotarul localității Coștei este amintit un așezământ monahal cunoscut cu numele GOSKOLNACI. Mănăstirea localizată la Coștei este cunoscută din defterul din anul 1579, când se afla în structura administrativă a nahiei Vârșetului (Sumliug). Grafia numelui, dificil de citit, a provocat unele ezitări în privința localizării Sf. Iacăș. Engel bunăoară, a localizat-o la Comorâște, pe valea Ciornivățului, în timp ce Zirovici o plasa pe valea Cărașului la Coștei (Kuștilj) în regiunea Vârșetului. Tot în perioada turcească, satul Coștei este consemnat în defterul între anii 1554/1579 sub forma Coștei (Kuștilj). Cercetările de teren trebuie să identifice locația unei mănăstiri existente în documentele otomane medievale în zona Coșteiului, unde, de altfel, nici tradiția istorică nu perpetuează amintirea acesteia. Totuși, în toponimia localității Coștei, pe lângă alte denumiri interesante întâlnim trei nume care fac referință la moară. Aceste numiri sunt: *Moara Mică*, *Mora Burului* și *Moara Călugărească*. Locali-

zarea termenului vechiului așezământ monahal din Coștei, trebuie cercetat în împrejurimea toponimică și sugestivă a „*Mori Călugărești*” din hotarul Coșteiului.

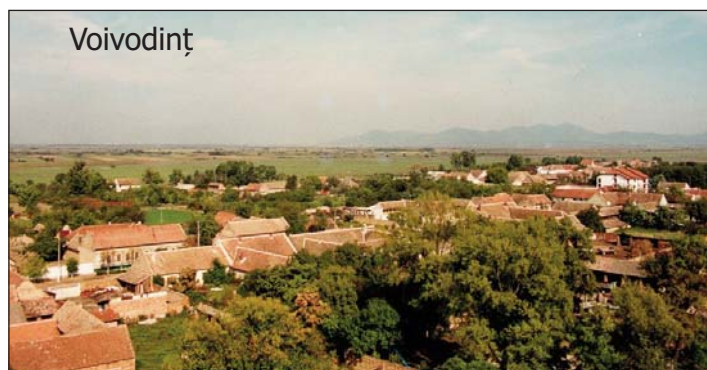
Mănăstirea sfântului Dominic din Vârșet

Așezarea de la Vârșet este situată pe o veche arteră de circulație care leagă sudul Dunării de Câmpia Panonică, ocolind pe la vest Munții Banatului. Ultimele cercetări localizează aici, la Vârșet (Capul Carpaților) cetatea lui Glad (Castrum Vrschia) din secolul al X-lea. După invazia tatară, s-a ridicat aici castrul Erdsumlia. Conventul dominican era cunoscut documentar în anul 1221 și a supraviețuit năvălirii tătare din 1241. Apare consemnat documentar din nou în perioada anilor 1292 și 1303. În acest răstimp, capela mănăstiri închinată Sfântului Dominic, adăpostea moaște. În perioadele istorice următoare, se pierde urma și referințele la vechiul așezământ monahal din Vârșet. Nu se cunoaște amplasarea ei în topografia actuală a orașului Vârșet.

F. Milleker, un bun cunoscător și cercetător al topografiei arheologice a Vârșetului, a menționat un loc numit *monostiriște* și situat la poalele delului Cula. El menționa în același context, descoperirea unor fundații de ziduri în cimitirul ortodox din Vârșet. Reluarea și intensificarea cercetărilor de teren ar duce cu siguranță la descoperiri semnificative care ar scoate la lumină adevăruri sacre privind începutul convențurii monohale din zona Vârșet.

Biografie:

1. Jon B. Mureșeanu, *Mănăstiri din banat*, Timișoara, editura Mitropoliei Banatului, 1976.
2. Engel Pal, *Maayarroszog vildgi archontologidja 1301-1457*, Budapesta, 2 vol, 1996
3. Olga Zirojević *Crkve i Manastiri na području Pečke patriaršie do 1683*, Beograd, Istorijski Institut u Beogradu 1984
4. F. Mileker, *Povesnica slobodne kraljeve varoši Vrška*, Vrșac 1886
5. Cornel Mata, *Monografia Voivodințului, Voivodinți-Vârșet*, Editura CRS, 2007
6. Mircea Măran, *Românii din Voivodina*, Zrenjanin, Editura ICRV, 2009
7. Dumitru Teicu, *Geografia ecleziastică a Banatului medieval*, Cluj-Napoca, Editura Universitară clujeană, 2007
8. Marius Bizeria și Viorel Selejan, *Monografia Corului din Coștei*, Coștei 1969
9. I.D. Suci, Radu Constantinescu, *Documente privitoare la istoria Mitropoliei Banatului*, Timișoara, Editura Mitropolia Banatului, 1980

SCRISOAREA LUI MILTON MANAKIA
CĂTRE NICOLAE BOCȘAN

“Vă scriu că eu sunt român, fotograf și cinematografis(t)”

“Vă trimit o fotografie de Branislav
Nušić ca suvenir din parte(mi.)
Și el a fost de părinți români din
Clisura(.) comună românească
pură”

Scrie:

C. M.

Pe la sfârșitul lui 1990, destinul a vrut ca Cornel Mata, ziarist al săptămânalului românilor din Serbia să facă “o descoperire epocală”. Iată-i povestea:

“Nașul meu Ionel Conrad din Coștei, pe atunci director al Școlii “Olga Petrov” din Vârșet, mi-a pus la dispoziție manuscrisul unei scrisori originale a lui Milton Manakia adresată lui Nicolae Bocșan. În plus, o fotografie a lui Branislav Nušić, cel mai mare comediant sârb.

Am scris imediat un articol despre “descoperirea mea” și l-am trimis la ziarul “Libertatea”, unde funcționeam pe atunci, dar fără a-mi face iluzii că va fi și publicat. Spre marea și plăcuta mea surpriză, atât articolul, cât și facsimilul scrisorii, dar și fotografia lui Nušić, au fost publicate în numărul din 2 februarie al ziarului, în pagina 8, la rubrica “Viața culturală”.

Deci, se știe, sau merită să se știe, că Milton Manakia a fost o celebritate - fotograf de talie europeană și primul cineast din Peninsula Balcanică. Filmele lui, după cum singur ține să remarce în scrisoare, »s-au jucat« în întreaga Iugoslavie, încă la începutul deceniului al doilea al secolului trecut, când Iugoslavia nici nu exista, așa cum nu mai există nici astăzi. Regretatul Nicolae Bocșan, căruia îi era adresată scrisoarea, a rămas în memoria

Branislav Nušić, în uniformă de prefect “nacealnic” al orașului Bitola, fotografiat de Milton Manakia (1912-1913)

generațiilor, astăzi ajunse la o vârstă onorabilă, drept unul dintre cei mai de seamă intelectuali români din Voivodina. El a fost director al Teatrului Popular Românesc (profesionist) din Vârșet și regizor al mai multor spectacole de răsunet, atât cu trupa Teatrului, cât și cu elevii Liceului Mixt Român și Școlii Normale din Vârșet, printre care și a operetei “Crai Nou” de Ciprian Porumbescu.

Dat fiind faptul că “Doamna Ministru” a fost montată nu numai de Nicolae Bocșan ci și de celebrul regizor Chirilă Păuța – Neica, cu trupa din Coștei, dl Bocșan a înmănat scrisoarea primită de la Manakia lui Chirilă Păuța. Acesta, Neica, la rândul lui, i-a dat-o spre păstrare, înainte de a trece în lumea celor mulți, rudeniei sale Ionel Conrad. Aceasta datorită faptului că Neica nu a lăsat urmași.

Publicăm facsimilul scrisorii, fotografia lui Nušić și, pentru cei care nu-l pot descifra, textul tipărit al facsimilului. Menționez că nu mi-am permis să intervin câtuși de puțin, spre a corecta greșelile de limbă. În ultima instanță, Manakia a fost cineast, nu scriitor. Consider că, indiferent de lapsusurile făcute de autor, cele mai multe datorându-se, după

modesta mea părere, vârstei înaintate a expeditorului, mesajul scrisorii se poate înțelege la perfecție."

Întâmplarea a făcut ca, la Cuvin, cu prilejul mărcării jubileului de o sută de ani de la depunerea pietrei de temelie a locașului sfânt - Biserica Ortodoxă Română din localitate, să-l întâlnesc pe dl Doru Bocșan, fiul lui Nicolae Bocșan, pensionar și el, fost, mulți ani, director al unei Agenții de turism din Cladovo, actualmente cu domiciliul la Belgrad

Venind vorba despre scrisoarea lui Manakia adresată tatălui său, Doru și-a amintit că la scurt timp după primirea acesteia, deci prin anii 1952- 53, Milton Manakia a vizitat Vârșețul. A venit și la ei acasă, a stat destul timp de vorbă cu dl Nicolae, și-a exprimat bucuria că în Voivodina românii își păstrează identitatea... Dar ceea ce l-a impresionat în cel mai înalt grad pe Doru a fost faptul că Manakia vorbea o limbă românească corectă. De asemenea, deși era tânăr, a rămas cu impresia că Manakia se aseamăna la chip și statură cu marele Nušić.

Cât privește originea »pur românească« a lui Nušić, cercetătorii biografiei distinsului dramaturg

afirmă că nu ar fi chiar așa. Astfel, dr. Dragoljub Vlatković, într-un vast articol publicat într-un ziar din Belgrad, afirmă, printre altele, și următoarele - citez:

»Adevăratul nume al marelui comedilograf sârb nu a fost Nušić și nici numele Branislav. În tinerețe, el s-a numit Akbidian Nuša. Tatăl său G(h)e-org(h)ies Nuša a fost »copil de tabără«, fiu extra-conjugal (ilegitim) al unei »țințărese« (aromânce) din (Vlaho) Klisura, din împrejurimile Bitolei, și a unui »caceac« albanez (presupun că este vorba despre un arnăut), al cărui nume, Belo, l-a aflat scriitorul cu mult mai târziu "

Se mai spune în continuare că numele Nuša l-a acceptat bunica scriitorului (Goša) refugiată cu el în Serbia și căsătorită cu Geras Nuša, comerciant belgrădean, care l-a înfiat pe Branislav.

Oricum ar fi, închei cu constatarea că dacă nici însăși Nušić nu-și cunoștea originea, apoi nu este de datoria mea să scormonesc trecutul spre a descoperi ceva ce, în realitate, nu se poate descoperi. ◁

Textul scrisorii lui Manakia:

Bitolia 6/II/951

Dragă Domnule Nicolae
Bocșan

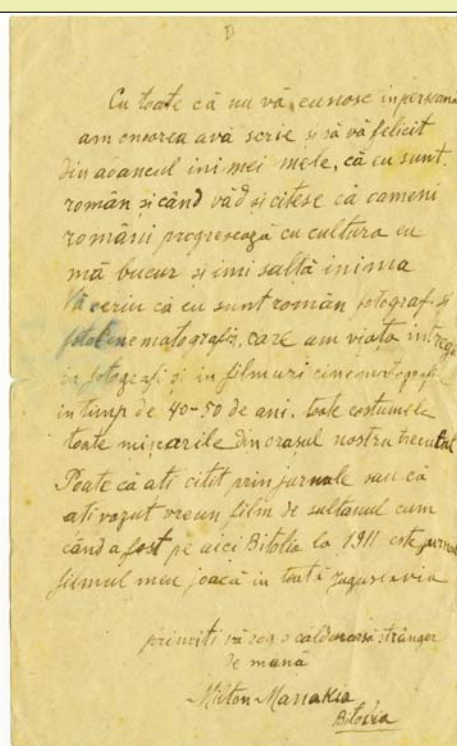
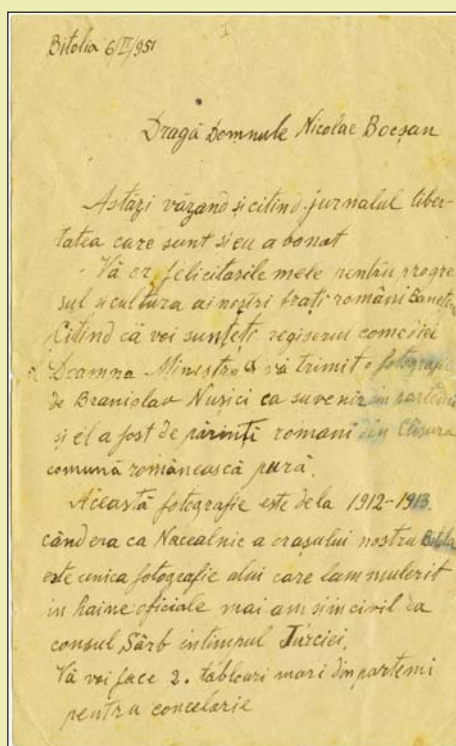
Astăzi văzând și citind jurnalul libertatea care sunt și eu abonat.

Vă ur(ez) felicitările mele pentru progresul și cultura ai noștri frați români Bănățeni. Citind că voi sunteți regiserul comediei »Doamna Ministru« vă trimit o fotografie de Branislav Nusici ca suvenir din partemi și el a fost de părinți români din Clisura comună românească pură.

Această fotografie este dela 1912-1913 când era Nacealnic a orașului nostru Bitolia este unica fotografie din care lam mulerit în haine oficiale mai am și în civil ca consul Sârb în timpul Turciei.

Vă voi face 2. tablouri din partemi pentru cancelarie.

Cu toate că nu vă cunosc în persoană am onoarea avă scrie și să vă felicit din adâncul inimei mele, că eu sunt român și când văd și citesc că oameni români

progesează cu cultura eu mă bucur și îmi saltă inima.

Vă scriu că eu sunt român fotograf și cine matografis, care am viața întreagă în fotografi și în filmuri cinematografice în timp de 40-50 de ani toate costumele toate mișcările din orașul nostru trecut.

Poate că ați citit prin jurnale

sau că ați văzut vreun film de sultanul cum când a fost pe aici la Bitolia la 1911 este jurnalul filmul meu, joacă în toată Jugoslavia.

Primiți vă rog călduroase strânger de mână

Milton Manakia
Bitolia
(Macedonia)

Învățământul românesc

Aspect din Voivodinț

COMUNICAT

Asociația Civică "Românii Independenți din Serbia" în baza principiilor democratice, drepturilor inalienabile, dreptul fundamental al copiilor la educație în prima limbă, face apel către autoritățile locale, provinciale și republicane privind păstrarea învățământului preșcolar în localitatea Voivodinț, veche vatră românească în Voivodina.

Învățământul preșcolar se organizează și funcționează în conformitate cu legea care pentru menținerea și deschiderea grupului de copii preșcolari se prevede cel puțin cinci copii la grădiniță, respectiv clasă pregătitoare. Legea învățământului preșcolar pentru copii aparținând minorităților naționale prevede același număr, iar la aprecierea autoguvernării locale, adică fondatorului, se poate micșora.

În baza cererilor a șase părinți care și-au exprimat dorința ca odraslele lor cuprinse între vârsta 5-6 ani să le fie asigurată în continuare educație preșcolară la Voivodinț în limba română, cerem aplicarea legii și menținerea grădiniței de copii în localitate.

"Românii Independenți din Serbia" recomandă păstrarea învățământului preșcolar la Voivodinț deoarece se îndeplinesc toate condițiile din lege și sunt profund înclinați pentru menținerea grădinițelor de copii, învățământului primar a procesului educativ-instructiv în limba română în ansamblu pe întreg teritoriul Serbiei, respectiv deschiderea claselor cu predare în limba română în Serbia de Nord-Est.

Președinte RIS, Dr. Dorinel Stan

Mediul asociativ românesc "Românii Independenți din Serbia" acționează în vederea păstrării învățământului românesc preșcolar și primar în Serbia

Stoparea închiderii grădiniței la Voivodinț

Demersurile Asociației "Românii Independenți din Serbia", prin semnarea aprobării părinților privind continuitatea învățământului preșcolar și grădiniței în localitatea Voivodinț, au stopat închiderea grădiniței.

Consiliul Comunal al Primăriei Vârșet, în ședința din 20 august a.c. cu privire la remiterea aprobării, care vizează realizarea programei în clasa pregătitoare la Ș. G. "Coriolan Doban" în localitatea Voivodinț, adoptă următoarea hotărâre.

Luând în considerare interesul părinților, ca odraslele lor să frecventeze cursurile procesului educativ-instructiv preșcolar și legea în vigoare care prevede că aparținătorilor comunității naționale

Република Србија
ОПШТИНА ВРШАЦ
ОПШТИНСКО ВЕЋЕ
Број: 06.2-28/2013-III-01
20. август 2013.
Вршац, Три године 1
Тел. број: 800-587

Општинско веће Општине Вршац, на седници одржаној 20. августа 2013. године, у вези давања сагласности за извођење припремног предшколског програма у издвојеном одељењу ОШ "Кориолан Добан" у насељеном месту Војводинци, донело је следећи

ЗАКЉУЧАК

Уважавајући заинтересованост родитеља да њихова деца похађају предшколски васпитно-образовни програм и законску обавезу да се припадницима румунске националне заједнице омогући остваривање права на извођење наведеног програма на њиховом матерњем језику, Општинско веће је сагласно да се у насељеном месту Војводинци, у издвојеном одељењу Основне школе "Кориолан Добан" из Куштиља, за школску 2013/2014. годину организује извођење припремног предшколског програма у посебној мешовитој васпитној групи.

Средства за ову намену планирана су буџетом Општине Вршац за 2013. годину.

Реализацију овог закључка пратиће Снежана Ружић, чланица Општинског већа.

Доставити:
1. Председнику општине,
2. заменику Председника општине и
3. Ружић Снежани, чланици ОВ
(2 прим. за њу и ПУ "Чаролија");

românești să se asigure dreptul la realizarea programei în limba lor maternă, Consiliul Comunal aprobă, ca în localitatea Voivodinț, care aparține teritorial de Școala Generală "Coriolan Doban" din Coștei, pentru anul școlar 2013/2014 să se organizeze realizarea programei învățământului preșcolar aparte, în grupe preșcolare mixte.

Mijloace financiare pentru această predestinare sunt planificate din bugetul Primăriei Vârșet pentru anul 2013.

Responsabilă pentru urmărirea și realizarea acestei concluzii este Snežana Ružić, membru responsabil cu învățământul la nivel local.

COMUNICAT

Comunitatea română din Serbia, parcurge un proces specific al reorganizării, tranziției, respectiv continuitate și înnoire, care se reflectă și în procesul educativ-instructiv în prima limbă (maternă). Există o veche tradiție a învățământului în limba română în Voivodina, spre exemplu prima Școală cu predare în limba maternă a fost înființată la Srediștea Mică, în îndepărtatul an 1736 de Vasile Diaconovici, iar tradiția continuă. Totodată, în istoria modernă a românilor (valahilor) din Serbia de Răsărit, nu a existat ore de limba română în școli, până în prezent.

Mediul asociativ românesc pune accentul pe refacerea rețelei școlare, optând pentru deschiderea școlilor cu limba de predare română în localitățile cu populație românească în Serbia de Răsărit și păstrarea celor existente în Voivodina.

În această ordine de idei și în baza cererilor a 1617 elevi de etnie română (în Timoc) depuse conform metodologiei în școlile lor, din 1 septembrie trebuie să înceapă predarea obiectului Limba Română cu elemente de cultură națională. Atribuția și competența privitor la organizarea învățământului în limba română, conform legislației statutului și ingirențelor, revine Consiliului Național al Minorității Naționale Române (CNMNR), căruia statul i-a

încredințat soarta educativ-culturală a minorității.

Actuala conducere a CNMNR, dezinteresată și incompetentă, lipsită de idei, de specialiști și echidistanțată nu se implică și nu ia măsuri cu privire la organizarea procesului educativ-instructiv pe întreg teritoriul Serbiei, în mod aparte la începerea orelor de predare în limba română în Serbia de Nord-Est.

Conducerea CNMNR, nu spune nimic!

Societatea civică românească protestează și cere așa-zisei conduceri CNMNR să convoace ședința instituției extinse (mediul asociativ românesc) pentru a se lua măsurile necesare și concrete privind cadrul general și introducerea orelor de limba română în Timoc la 1 septembrie a.c.

Luând în considerare cele sus amintite, cerem numirea inspectorului școlar pentru aplicarea programelor în limba română și menționăm că suntem SINGURĂ minoritate națională care nu dispune de inspector școlar.

Totul depinde de aleșii noștri care guvernează actualul Consiliul Național Român.

Data: 7 august 2013

Președintele

Românilor Independenți
din Serbia

Dr. Dorinel Stan

ROMÂNII INDEPENDENȚI DIN SERBIA
Strada Stenijina 68e Vršac, 26300
Tel: +381 13 036-000, 034-125
Mob: +381 64 1195-304, 69 732-207
e-mail: romaniindependenti@gmail.com
www.ris.rs

COMUNICAT

Comunitatea română din Serbia, parcurge un proces specific al reorganizării, tranziției, respectiv continuitate și înnoire, care se reflectă și în procesul educativ-instructiv în prima limbă (maternă). Există o veche tradiție a învățământului în limba română în Voivodina, spre exemplu prima Școală cu predare în limba maternă a fost înființată la Srediștea Mică, în îndepărtatul an 1736 de Vasile Diaconovici, iar tradiția continuă. Totodată, în istoria modernă a românilor (valahilor) din Serbia de Răsărit, nu a existat ore de limba română în școli, până în prezent.

Mediul asociativ românesc pune accentul pe refacerea rețelei școlare, optând pentru deschiderea școlilor cu limba de predare română în localitățile cu populație românească în Serbia de Răsărit și păstrarea celor existente în Voivodina.

În această ordine de idei și în baza cererilor a 1617 elevi de etnie română (în Timoc) depuse conform metodologiei în școlile lor, din 1 septembrie trebuie să înceapă predarea obiectului Limba Română cu elemente de cultură națională. Atribuția și competența privitor la organizarea învățământului în limba română, conform legislației statutului și ingirențelor, revine Consiliului Național al Minorității Naționale Române (CNMNR), căruia statul i-a încredințat soarta educativ-culturală a minorității.

Actuala conducere a CNMNR, dezinteresată și incompetentă, lipsită de idei, de specialiști și echidistanțată nu se implică și nu ia măsuri cu privire la organizarea procesului educativ-instructiv pe întreg teritoriul Serbiei, în mod aparte la începerea orelor de predare în limba română în Serbia de Nord-Est.

Conducerea CNMNR, nu spune nimic!

Societatea civică românească protestează și cere așa-zisei conduceri CNMNR să convoace ședința instituției extinse (mediul asociativ românesc) pentru a se lua măsurile necesare și concrete privind cadrul general și introducerea orelor de limba română în Timoc la 1 septembrie a.c.

Luând în considerare cele sus amintite, cerem numirea inspectorului școlar pentru aplicarea programelor în limba română și menționăm că suntem SINGURĂ minoritate națională care nu dispune de inspector școlar.

Totul depinde de aleșii noștri care guvernează actualul Consiliul Național Român.

Data: 7 august 2013

Președintele
Românilor Independenți din Serbia
Dr. Dorinel Stan

Ostaje zabavište u Vojvodincima

Nevladina organizacija Asocijacija Nezavisni Rumuni Srbije, u saradnji sa zamenikom predsednika opštine Vršac Zoranom Tomićem, na zahtev roditelja dece predškolskog uzrasta iz Vojvodinaca od 5 do 7 godina, uspešno su sačuvali izdvojeno odeljenje za predškolsko vaspitanje na rumunskom jeziku u Vojvodincima.

- Predškolsko odeljenje na rumunskom u Vojvodincima je u okviru Osnovne škole Koriolan Doban iz Kuštilja. Ministarstvo Prosvete nije dalo saglasnost za finansiranje izvođenja pripremnog predškolskog programa zbog malog broja dece. Ipak,

SAGLASNOST RODITELJA

Mi dole potpisani roditelji saglasni smo da naše dete POTPAHA ELENA rođen 14.06.2007, sa stanom u ulici M.TITA mesto Vojvodinci prati vaspitno-obrazovni rad u predškolskoj ustanovi na rumunskom jeziku koji se organizuje u vaspitnim grupama u Vojvodincima do polaska u školu.

Molimo jedinicu lokalne samouprave opštine Vršac, Pokrajinsko Ministarstvo Prosvete, Republičko Ministarstvo Prosvete da na osnovu Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju omogućava i dalje predškolsko vaspitanje za našu decu u Vojvodincima.

Otac (ime i prezime) <u>Dorinel Stan</u>	Majka (ime i prezime) <u>Eleonora Rădu</u>
Adresa <u>M.TITA DE VOJVODINCI</u>	Adresa <u>M.TITA DE VOJVODINCI</u>
IMBG <u>20099503000</u>	IMBG <u>20099503000</u>
Potpis <u>[Signature]</u>	Potpis <u>[Signature]</u>

Data: 15.08.2013
Mesto: Vojvodinci

na našu i na inicijativu zamenika predsednika Opštine Zorana Tomića, Opštinsko veće je donelo Zaključak da se za školsku 2013/14 godinu organizuje izvođenje pripremnog predškolskog programa u posebnoj mešovitoj vaspitnoj grupi na rumunskom jeziku u Vojvodincima, kaže predsednik Asocijacije "Nezavisni Rumuni Srbije" dr Dorinel Stan.

Sredstva za ovu namenu biće isplaćena iz budžeta opštine Vršac, a realizaciju ovog zaključka pratiće Snežana Ružič, članica Opštinskog veća zadužena za prosvetu.

evrsac.rs

Manifestări de amploare

Reprezentanții Serbiei (dr Dorinel Stan, prof. Ion Berlovan, Adelina Gătăianț, Cornelia Danița și Aneta Gașpăr) împreună cu moderatoarea postului de televiziune Realitatea TV - Lavinia Sandru la București

Donație de carte și Spectacolul "Destin românesc" pentru românii din Serbia și Ucraina

Scrie:

Marin Gașpăr

Primăria Sectorului 6 – București, primarul Rareș Mănescu prin Centrul Cultural European Sector 6 în parteneriat cu Asociația "Profamilia", președinte Cornel Diaconu, Inspectoratul Școlar al Municipiului București și Realitatea TV au derulat campania "Români pentru Români" destinată românilor din jurul României.

Caravana "Români pentru români" a mers la toate școlile și liceele din Sectorul 6 București adunând cărți pe care elevii și profesorii le-au donat pentru copiii din Serbia și Ucraina. Cărți au fost donate și de numeroși oameni de bună credință, celebriități și vedete. Astfel, s-au adunat peste 15.000 de cărți, ceea ce a depășit cu mult așteptările organizatorilor, iar acțiunea continuă.

Campania s-a încheiat pe 29 aprilie la București cu spectacolul extraordinar "Destin românesc" la care au fost prezente înalte oficialități și reprezentanții mediului asociativ românesc din Serbia și Ucraina precum și ai instituțiilor statului român.

Spectacolul a fost moderat de Lavinia Sandru – moderatoare de emisiuni la Realitatea TV și una din

inițiatoarea proiectului. La eveniment a participat Cristian David, Ministru Delegat pentru Românii de Pretutindeni, Rareș Mănescu, primarul Sectorului 6 București, Ramona Mănescu, actualul ministru al Transporturilor, dr Dorinel Stan, președintele "Românilor Independenți din Serbia" și vicepreședintele "Comunității Românilor din Serbia", Ion Berlovan, coordonatorul Cenaclului "Tinerete Condeie", Iurie Levick, președintele Centrului Cultural din Cernăuți (Ucraina), inspectori școlari, numeroase personalități din domeniul cultural-artistic.

Spectacolul "Destin românesc" a început cu imnul "Români pentru Români", apoi Ioana Barbuliceanu la chitară a interpretat câteva piese cu fetițele din Ucraina, Ana Maria Calancea și Ana Apetrachioaie. În continuare a concentrat Napu Band, Eusebiu Ștefănescu, iar fetele din Serbia, Cornelia Danița și Adelina Gătăianț voce și Aneta Gașpăr voce și chitară au încântat publicul spectator cu cunoscuta melodie "Andri Popa". La sopran s-a prezentat Felicia Filip, apoi Florin Chilian, iar punctul culminant al spectacolului a fost Andrei Păunescu cu trupa sa.

La acest eveniment marcant și deosebit, cuvinte de salut au fost adresate de Cristian David, Ministru Delegat pentru Românii de Pretutindeni, s-a citit mesajul Ministrului Tineretului, de reprezentantul

societății civice din Serbia dr Dorinel Stan, de reprezentantul românilor din Ucraina, Iurie Levciuk și de Rareș Mănescu, primarul Sectorului 6 București.

Cu acest prilej, dr Dorinel Stan a mulțumit în numele românilor din Serbia pentru campania derulată și donația de carte, subliniind rolul societății civice în cadrul comunității românești din Serbia, democratizarea societății și necesitatea implementărilor care vizează drepturile individuale și colective. În numele mediului asociativ românesc din Serbia (Comunitatea Românilor din Serbia și

Românii Independenți din Serbia), dr Dorinel Stan a conferit o diplomă de excelență primarului Sectorului 6, Rareș Mănescu, cărți și revista tuturor românilor din Serbia "Glasul Cerbiciei".

Cu acest prilej, dr Dorinel Stan și prof. Ion Berlovan au efectuat o vizită de documentare la Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni (DPRRP) având întreveneri cu reprezentanții instituției și mass-media românească din Patria mamă. <

Donație

La sfârșitul lunii august a.c., Asociația "Românii Independenți din Serbia", cu sediul la Vârșeț, a fost beneficiara unei donații, constând într-o multifuncțională profesională.

Donația, realizată prin intermediul Asociației "Noul Iluminism Balcanic", a fost efectuată de

Donație pentru "Românii Independenți din Serbia"

către firma "PMA INVEST" din Cluj-Napoca.

"Această donație este menită să contribuie substanțial la sprijinirea demersurilor publicistice ale asociației noastre, având în vedere că asociația "Românii Independenți din Serbia" editează și revista de cultură românească "Glasul Cerbiciei", drept pentru care mulțumim celor care au făcut acest frumos gest pentru confrății lor din Serbia", a spus dr. Dorinel Stan, președintele Asociației "Românii Independenți din Serbia".

"Dorim ca această donație să reprezinte un real sprijin pentru eforturile editoriale care se fac în folosul întregii comunități românești din Serbia, precum și un veritabil exemplu în ceea ce înseamnă intensificarea colaborării dintre mediul asociativ din România

și mediul asociativ românesc din Serbia", a declarat dr. Antoniu Martin, președintele Asociației "Noul Iluminism Balcanic".

Redacția revistei de cultură și istorie "Glasul Cerbiciei" mulțumește și pe această cale pentru donație și sprijinul acordat societății civice românești din Serbia.

Proiecte

SPECTACOLUL „DESTIN ROMÂNESC” ORGANIZAT DE CARAVANA “ROMÂNI PENTRU ROMÂNI”, PRIN INTERMEDIUL ROMÂNILOR INDEPENDENȚI DIN SERBIA ȘI COMUNITĂȚII ROMÂNILOR DIN SERBIA, LA SALA TEATRULUI NAȚIONAL „STERIJA” DIN VÂRȘEȘ

„Să fim oameni pentru oameni...”

Scrie:

Mariana Stratulat

Ziaristă la CPE „Libertatea”

În seara zilei de 22 mai a.c., Caravana „Români pentru Români”, împreună cu Comunitatea Românilor din Serbia și Asociația „Români Independenți din Serbia”, a organizat un spectacolul extraordinar sub genericul „Destin românesc” la care au fost prezente înalte oficialități: Excelența Sa, domnul Daniel Banu, ambasadorul României la Belgrad, Cosmin Lotreanu, consulul general al Consulatului General al României la Vârșeș, Zoran Tomić, adjunctul președintelui Comunei Vârșeș, Stevan Mihailov, președintele „Comunității Românilor din Serbia”, dr. Dorinel Stan, președintele „Românilor Independenți din Serbia” și vicepreșinte C.R.S., vicepreședinții C.R.S. Marin Gașpăr și Dorel Cebzan, secretarul C.R.S. Liviu Stamin, dr. Ion Omoran, președintele Consiliului Executiv al CNM NRS, Dragan Demici, unul din liderii românilor din Serbia de Răsărit și alții.

Sponsor mediatic a fost „Realitatea TV” și revista „Glasul Cerbiciei”, iar la spectacol au fost prezenți și reprezentanții mijloacelor de informare românești de la noi. Spectacolul a fost inaugurat prin imnul

„Români pentru Români”, iar cu cuvinte de salut s-a adresat domnul dr Dorinel Stan care a mulțumit în numele românilor din Serbia pentru campania derulată și donația de carte, subliniind și următoarele: „Doresc să mulțumesc tuturor celor care au contribuit la realizarea acestui proiect, pentru donația de carte, și sperăm ca astfel de proiecte și colaborarea cu Mediul Asociativ Românesc să continue și să se extindă. Avem profun-
da convingere că ceea ce s-a realizat până în prezent este un lucru foarte important, căci în felul acesta noi românii din Serbia, respectiv Voivodina, contribuim la păstrarea identității, spiritualității, păstrării tradițiilor și datiniilor noastre strămoșești”.

În continuare, a urcat în scenă inițiatoarea proiectului, Lavinia Șandru, realizatoare de emisiuni la Realitatea TV, care a evidențiat activitatea caravanei „Români pentru Români”, care a mers la toate școlile și liceele din Sectorul 6 București adunând cărți pe care elevii și profesorii le-au donat pentru copiii din Serbia și Ucraina, iar acest fapt în primul rând se datorează primarului Secotrului 6 din București, domnului Rareș Mănescu care prin Centrul Cultural European Sector 6 în parteneriat cu Asociația „Profamilia”, Inspectoratul Școlar al Municipiului București și Realitatea TV au derulat campania „Români pentru Români” destinată românilor din

jurul României: „Cred că cel mai ușor este să-ți faci prieteni printr-o carte! O prietenie care începe de la o carte, poate să fie o prietenie trainică!”, a menționat doamna Lavinia printre altele.

Programul cultural-artistic a avut o latură aparte. „Crăițele” Cenacului Literar „Tineretele Condeie” al Liceului „Borislav Petrov-Braca”, coordonat de prof. Ion Berlovan și intruite de prof. Roxana Cinci, s-au prezentat cu câteva melodii populare românești, iar Cornelia Danița și Adelina Gătăianț, voce și Aneta Gașpăr, voce și chitară, au încântat publicul care a cântat cu ele cunoscuta melodie „Andri Popa”, Aneta Gașpăr prezentându-se și cu alte melodii (voce și chitară). S.C.A. „Luceafărul” din Vârșeț s-a prezentat cu cele două formații de folclor (adulți și copii), coregraf fiind Drăgălin Jurca, iar Marina Jurca a interpretat două melodii populare. Între momentele artistice, am avut prilejul să vizionăm filme documentare, regizate de Cornel Diaconu. Iar, doamna Mariana Pachiș, cea care a intrat în cartea recordurilor pentru că la trecerea între ani a desenat la - 9 grade pe nisip timp de 8 ore, a fascinat și publicul prezent la spectacol cu desenele realizate pe nisip, pe întreaga durată a spectacolului.

La acest eveniment deosebit, celor prezenți, cu cuvinte alese s-au adresat domnii: Stevan Mihailov, președintele C.R.S., care a menționat printre altele că limba reprezintă identitatea noastră națională și că aceasta se păstrează în primul rând în familie, și că nu aveau cum să nu accepte această idee extra-

ordinară căci o carte este un îndemn de a citi o altă carte, iar adjunctul președintelui Comunei Vârșeț, Zoran Tomić, a evidențiat buna colaborarea dintre poporul majoritar sârb și comunitatea românească de aici, exprimându-și bucuria că asistă la un astfel de eveniment. Excelența Sa, Daniel Banu, a adresat felicitări etnicilor români pentru efortul depus la păstrarea identității și promovarea valorilor culturale și spirituale românești: „Eu consider că limba română este emblema identității noastre. Și ce modalitate minunată de a păstra vie limba română, în sufletul românilor din Serbia, prin intermediul cărților”. La rândul său, consulul general, domnul Victor Cosmin Lotrean, la fel a felicitat atât inițiatorii cât și organizatorii pentru că ne-au oferit: „O seară foarte frumoasă, organizată sub semnul românilor, a României, a copiilor, a cărții și a dragostei”, și a donat cu acest prilej o carte unui băiețel, membru al S.C.A. „Luceafărul” în semn de prietenie.

Din partea oaspeților, tânăra interpretă Gloria Melu, a impresionat publicul spectator prezent în număr mare la Vârșeț, iar punctul culminant al spectacolului a fost Andrei Păunescu, care prin melodiile sale, a ridicat publicul în picioare.

A fost un moment de mare sensibilitate, iar noi vom încheia prin versurile imnului, pe care dorim să le simțim cu toții ca îndemn: „Să fim oameni pentru oameni / Mai cuminți, mai calzi, mai buni / Și să fim mereu aproape / Ca români pentru români.” ◁

Foto: Valentin Mic

O ediție reușită a forumului internațional al jurnaliștilor Români la Donji Milanovac

Cea de-a patra ediția a Congresului Internațional al Jurnaliștilor Români, organizat de Forumul Internațional al Jurnaliștilor Români, desfășurată la Donji Milanovac – Serbia s-a transformat într-un adevărat moment istoric. Tema ediției din acest an a fost și ea una deosebit de generoasă: „EUROPA – MANIPULARE – MINORITATE”. O prezență deosebită din partea autorităților statului român s-a consemnat la această ediție. Ministrul delegat pentru Românii de Pretutindeni - Cristian David, președintele ICR - Andrei Marga, secretarul de stat Stejărel Olaru – șeful Departamentului Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni, consilierul primului ministru Victor Ponta – Corneliu Vișoianu, au deschis lucrările congresului.

Un interes deosebit au trezit temele care fac referință la crearea unui sistem coordonat și rapid de reacție în chestiuni care vizează încălcarea drepturilor minorității românești, profesionalizarea presei de limba română din afara granițelor, identificarea unor soluții de finanțare (autofinanțare pentru presa din comunitățile românești).

Din Serbia au fost prezenți numeroși lideri ai mediului asociativ, jurnaliști și reprezentanți ai mass-media. Delegația Comunității Românilor din Serbia, în componența Stevan Mihailov, președinte, Dr Dorinel Stan (redactor fondator al revistei „Glasul Cerbiciei”), Daniel Magdu, vicepreședinți și Liviu Stamin, secretar au avut mai multe întrevederi de importanță majoră pentru comunitatea românească din Serbia. Amintim întâlnirea cu Cristian David, Ministrul pentru Românii de Pretutindeni, Stejărel Olaru, Secretar de Stat - Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni, Andrei Marga, președinte ICR, Romeo Couti, președintele FIJR și alți reprezentanți și demnitari români.

Comunicat F.I.J.R.

Forumul Internațional al Jurnaliștilor Români, reunit la Donji Milanovac, Serbia, în perioada 5-7 aprilie, în cadrul celui de al IV-lea congres anual, constată, în urma lucrărilor prezentate și dezbaterilor, încadrate în triada Europa-Manipulare-Minoritate, că guverne care reclamă aspirații spre Uniunea Europeană încalcă flagrant drepturile minorităților românești din nord-estul Serbiei, Ucraina și Republica Moldova.

Evenimentul a fost organizat de Forumul Internațional al Jurnaliștilor Români, cu sprijinul Institutului Cultural Român, al Departamentului Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni și al Consiliului Județean Cluj.

Lucrările au fost deschise de președintele Forumului Internațional al Jurnaliștilor Români, Romeo Couti și de directorul trustului de presă Tămoc Press din Nord-Estul Serbiei, care au salutat numărul mare de jurnaliști de limbă română din proximitatea României.

Primul ministru al României Victor Ponta a ținut să transmită participanților, prin consilierul său Corneliu Vișoianu, un mesaj în care felicită Forumul și reiterează sprijinul Guvernului față de comunitățile române din afara granițelor. „Felicit Forumul Internațional al Jurnaliștilor Români, organizație care se adresează celor aproximativ 1000 de jurnaliști ce activează în mass media de limba română din afara granițelor, pentru perseverența și energia cu care a promovat identitatea acestei categorii profesionale. Faptul că astăzi se desfășoară cel de al IV-lea Congres al Forumului demonstrează că organizația reprezintă credibil interesele profesionale ale jurnaliștilor de limba română din statele unde există comunități românești importante, în principal Republica Moldova, Ucraina, Ungaria, Serbia, Bulgaria, dar și Spania, Italia și SUA”, a arătat premierul Victor Ponta.

Stevan Mihailov, președintele CRS și Dr Dorinel Stan, președintele RIS

Ministrul delegat pentru românii de pretutindeni, Cristian David, a subliniat în mesajul de salut strategia statului român privind respectarea drepturilor românilor care trăiesc în afara granițelor țării. „Avem ca priorități susținerea și apărarea drepturilor legitime ale românilor, oriunde s-ar afla ei; Apărarea identității naționale românești; integrarea românilor în comunitatea în care au ales să trăiască; crearea și consolidarea unei punți de legătură cu familiile din țară; Promovarea imaginii și intereselor României”, a afirmat ministrul delegat. Acesta a mai ținut să arate destul de ferm că „trebuie să ne batem pentru ca spiritul european de respectare a drepturilor minorităților să se afirme pretutindeni unde trăiesc români”.

La rîndul său, fostul președinte al Institutului Cultural Român, Andrei Marga a vorbit despre rolul presei, precizând că nu există nici democrație și nici cultură trainică fără presă liberă. Andrei Marga a declarat în deschiderea lucrărilor congresului că România trebuie să aibă în vedere deschiderea unor institute culturale în afara granițelor, deși aceste eforturi pot fi destul de costisitoare. „Un institut cultural în exterior poate costa până la un milion de euro pe an, dar cu toate acestea propunerile noastre sunt dintre cele mai variate și generoase. La Belgrad, Kiev, Beijing, Atena (sau Salonic), Cairo și chiar Seul, putem deschide filiale ale ICR”, a precizat Marga.

Secretarul de stat Stejărel Olaru, șeful Departamentului pentru Românii de Pretutindeni, a arătat că este important ca românii din afara granițelor să se poată manifesta în limba maternă. „Noi ca Departament ce are în responsabilitate viața și activitatea românilor de pretutindeni ne bazăm pe informațiile furnizate din teren, e foarte importantă activitatea jurnaliștilor astfel. Activitatea dumneavoastră e vitală pentru noi, astfel ne sesizăm și ne implicăm. Misiunea acestui departament nu se poate desfășura fără ajutorul dumneavoastră. Vă mulțumim și continuăm ceea ce faceți”, a menționat Olaru în discursul său la deschiderea lucrărilor.

În premieră, Congresul Forumului Internațional al Jurnaliștilor Români (FIJR), a inclus o secțiune de comunicări pe teme legate de dreptul la educație, jur-

nalism și conservarea culturii și identității comunităților de români din țările învecinate României. Din lucrările prezentate la secțiunea de comunicări a reieșit că principalele probleme cu care se confruntă jurnaliștii de limba română sunt legate de limitarea dreptului de exprimare și ostilitatea autorităților.

Reprezentanții românilor din Serbia s-au plâns de faptul că autoritățile statului practică o politică dublă față de comunitatea românească. Astfel, în timp ce românii din Voivodina se bucură de libertățile conferite minorităților naționale, celor din Timoc le sunt refuzate drepturile fundamentale. Chiar dacă s-a anunțat că, începând din 4 aprilie, se derulează un proiect pilot de predare a limbii române în câteva școli din Timoc, jurnaliștii reclamă că demersul este departe de a satisface nevoile de natură culturală ale celei mai numeroase comunități de români din Serbia.

În Ucraina principala problemă rămîne îngrădirea accesului minorității române la canalele publice de radio și televiziune în vederea promovării culturii și identității naționale. Jurnaliștii români din Ucraina au semnalat că reprezentanții postului de radio Ucraina Internațional iau în calcul ca în această vară să desființeze redacția în limba română pe motive financiare. În acest context, FIJR a făcut un apel la conducerea radioului să stopeze acest demers, arătând că un astfel de motiv nu constituie o justificare pentru această inițiativă de limitare a drepturilor fundamentale ale minorităților naționale.

În același timp, acuză atitudinea de delăsare și complicitate a reprezentanților presei din Republica Moldova față de principiile europene legate de presa și identitatea națională.

Reamintim că Forumul Internațional al Jurnaliștilor Români își propune ca principal obiectiv exportul modelului românesc în privința accesului la canalele media publice (radio și televiziune), în vederea promovării și conservării culturii și identității minorităților.

La acest Congres, în cadrul unei sesiuni de lucru au fost identificate posibile soluții pentru problemele cu care se confruntă presa românească din afara granițelor, dar și pentru problemele cu care se confruntă comunitățile românești din Valea Timocului. A fost adusă în discuție posibilitatea înființării unei televiziuni pe internet pentru românii de pretutindeni cu surse de finanțare din programe transfrontaliere.

„Facem un apel ca Ministerul de Externe, Departamentul Politici pentru Relația cu de Pretutindeni să se implice pentru protejarea și aplicarea standardelor europene legate de libertatea presei”, a subliniat președintele FIJR, Romeo Couti.

Membrii Forumului au decis organizarea celei de-a cincea ediții a Congresului în localitatea Ismail (alternativă Odessa). Persoana desemnată pentru a asigura organizarea și conducerea congresului este Vasile Tărășeanu, jurnalist din Cernăuți. ◀

**Un interes deosebit au
trezit temele care fac
referință la crearea unui
sistem coordonat și
rapid de reacție în chestiuni
care vizează încălcarea
drepturilor minorității
românești, profesionalizarea
presei de limba
română din afara
granițelor, identificarea
unor soluții de finanțare
(autofinanțare pentru
presa din comunitățile
românești).**

Lansări de carte

LANSAREA MONOGRAFIEI „SOCIETĂȚILE CULTURAL-ARTISTICE ROMÂNEȘTI DIN VOIVODINA (1945-1962)” A AUTORULUI DR. DORINEL STAN

Supravețuire prin cultură

Scrie:

Mariana Stratulat

Ziaristă la CPE „Libertatea”

În după masa zilei de 7 martie a.c., în Sala festivă a Primăriei Vârșeț, a avut loc lansarea Monografiei „Societățile cultural-artistice românești din Voivodina (1945-1962)”, a autorului dr. Dorinel Stan, „un eveniment deosebit de important pentru etnia noastră”, așa după cum a menționat în cuvântul introductiv moderatorul evenimentului Simeon Lăzăreanu, ziarist și critic literar, ca apoi să evidențieze și faptul că monografia în cauză este rezultatul muncii de mai mulți ani și la început a conținut teza de doctorat a domnului Dorinel Stan. Lucrarea este realizată după metodologiile noi de cercetare a studiului cultural.

În adresarea sa celor prezenți, domnul Zoran Tomić, adjunctul președintelui Comunei Vârșeț, a ținut să evidențieze printre altele că se simte onorat de faptul că poate fi gazda unui astfel de eve-

niment și că lucrarea științifică a domnului Stan este deosebit de importantă căci contribuie la păstrarea și cunoașterea tradiției. Evenimentul a fost onorat de prezența Excelenței Sale, Daniel Banu, ambasadorul României la Belgrad, Alexandru Mureșan, fostul consul general al României la Vârșeț, atașatul cultural al Ambasadei Române la Belgrad, Raul Trușescu, Stevan Mihailov, președintele Comunității Românilor din Serbia și Florin Popescu, secretar executiv al „Forumului de Cultură și Istorie European” și alții.

Desprindem câteva idei din cuvântarea domnului ambasador, Daniel Banu:

„Activitățile culturale pe care le organizați, pentru noi sunt foarte importante căci reprezintă o parte a eforturilor pe care le sprijinim. A eforturilor pe care voi românii din Serbia le faceți pentru promovarea și ducerea mai departe a valorilor culturale și spirituale românești. Și pentru aceasta, adresez felicitări domnului Stan care a depus o muncă de cercetare asiduă și îmi exprim convingerea că ace-

astă carte va sluji la rândul său generațiilor care vin și doresc să-și cerceteze trecutul, căci fără a ne cunoaște trecutul, nu putem exista în prezent”

Despre carte, cu cuvinte alese au vorbit domnii: prof. univ. dr. Ioan Bolovan, prorector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, prof. univ. dr. Eugen Cinci, de la Facultatea de Învățători din Belgrad – secția din Vârșeț și Marius Eppel, cercetător principal la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, iar momentele muzicale le-au oferit Aneta Gașpăr (voce și chitară) și Alexandru Baba la clarinet.

Prof. univ. dr. Ioan Bolovan, a menționat printre altele: „Această lucrare este și prin autor și prin problematică, o mostră a ceea ce înseamnă în această regiune a Republicii Serbia multiculturalismul și existența a mai multor etnii, a mai multor confesiuni și a mai multor instituții comunitare. În ultimii cinci ani, am coordonat zeci de lucrări și am văzut peste 700 de teze de doctorat în domeniul istoriei și studii culturale, și

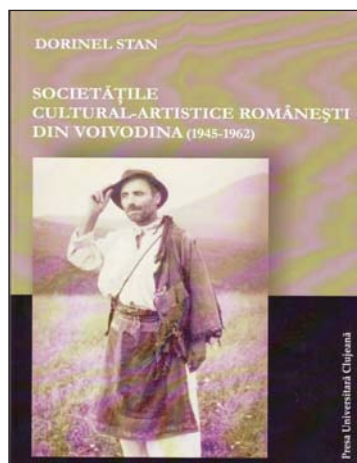
vreau să vă asigur că această carte este una din cele mai solide și cele mai consistente lucrări din câte am văzut până în prezent. De la structura lucrării în cele trei părți mari, armonios conceput, la metodologia de reconstruirea monografică la modul de citare, la bibliografia cuprinzătoare pe care a avut-o în vedere, toate aceste elemente ne fac să caracterizăm prezenta carte una dintre cele mai serioase, una din cele mai importante reconstruiri monografice din istoriografia românească și cu relevanță, evident, nu numai

pentru zona Banatului ci și pentru istoriografia românească în general".

Despre problema societăților culturale care nu datează doar din perioada postbelică și a cărei meniri principale a fost păstrarea, afirmarea și promovarea culturii românilor și nu numai, a vorbit prof. univ. dr. Eugen Cinci, menționând și faptul că românii au avut soarta de a trăi în state în care nu au fost majoritari și a făcut o paralelă între modul de organizare a activității culturale din perioadele anterioare și azi. Iar Marius Eppel, cercetător prin-

cipal la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, s-a referit în exclusivitate la monografie, menționând, că este o reconstruire a vieții culturale și artistice a românilor din Voivodina pe parcursul a două decenii, foarte bine structurată și realizată: „Autorul, pe lângă metoda restitativă, aplică și metoda analitică. Nu-i scapă nici un subiect pe care l-a tratat din cadrul celor pe care le-a tratat. Recomand această carte ce reprezintă o supraviețuire prin

Pe site-ul www.ris.in.rs puteți descărca cartea gratuit, în format universal PDF

cultură a românilor din Voivodina, atât specialiștilor cât și publicului larg".

Așa cum se cuvine, autorul dr. Dorinel Stan, pe lângă cuvintele de mulțumire adresate celor peste 100 de spectatori prezenți în sală, a ținut să facă unele concluzii și să accentueze ceea ce este specific și caracteristic lucrării de față: „Activitatea cultu-

ral-artistică sub toate aspectele ei, a reprezentat focarele de răspândire a culturii și a peristat în timp și spațiu, contribuind la păstrarea identității și spiritualității românilor din Serbia. Societățile cultural-artistice ale românilor din Voivodina au parcurs etape mai accelerate și mai încetinite pe parcursul existenței, adică pe parcursul istoriei.

Perioada de limită a cercetării mele, anul 1962 are o conotație din toate punctele de vedere, pentru că este perioada în care în primul rând Iugoslavia, adică fostul stat Iugoslav și-a normalizat relațiile cu Uniunea Sovietică și cu Pactul de la Varșovia pe de o parte, iar pe de altă parte s-a deschis spre Occident. Deci, cetățenii fostului stat Iugoslav puteau liber să călătorească în toate țările din Europa, respectiv în toată lumea. Totodată, este perioada în care președintele Tito a amnistiat în jur 150.000 de iugoslavi, care puteau să se reîntoarcă în țara lor Iugoslavia. Este o perioadă în care deschiderea în toate sferele și democrația socialistă și-a lăsat amprenta. Importanța acestei perioade este cu atât mai mare cu cât activitatea culturală în următoarele decenii (anii '70 și '80) a ajuns la punctul culminant, iar activitatea într-adevăr a fost cea mai amplă și susținută.

În final, în numele gazdelor, domnul dr. Dorinel Stan a oferit oaspeților o mică atenție, iar apoi a urmat un cocktail organizat în holul Primăriei din Vârșeț. <

Aducerea clopotului pentru
biserica nouă
din Coștei, 1942

Calvarul ridicării bisericii din Coștei

Scrie:

Marin Gașpăr

Credincioșii din Comuna Coștei au hotărât să doneze satului Petrila (din județul Caraș-Severin) biserica lor din lemn, în locul căreia coșteienii și-au zidit o biserică nouă. Biserica de lemn a fost demolată la Coștei și transportată cu carele cu boi la Petrila. Aici a fost montată pe locul străvechii mănăstiri, primind și ea numele de mănăstire – stă scris pe tabla din lemn care se păstrează și astăzi la muzeul din Timișoara, tablă aflată și păstrată de preotul prof. Gheorghe Mihailovici, care a fost paroh la Petrila.

Biserica din lemn dăruită satului Petrila a devenit loc de pelerinaj, ea fiind demolată în 1930, iar în locul ei s-a zidit o capelă în care se mai păstrează pavajul sfântului altar și piatra cu moaște, ambele din fosta biserică. Spre a se convinge că prima biserică a Coșteiului a fost dăruită satului Petrila, localnicul Ion Maiogan (n.1931- d. 2000), cercetător al trecutului istoric și cultural al Coșteiului, s-a deplasat acolo, stând de vorbă cu preotul Gheorghe Mihailovici, spre a-i confirma faptele sus amintite.

Coșteiul, în 1778 se împodobește cu biserica de piatră zidită în centrul satului. Maestrul zugrav, George Diaconovici, un an mai târziu termină lucrările de zugrăvire și pictură.

Actuala biserică este zidită între anii 1928 – 1940, iar în acest răstimp serviciile divine se făceau în sala actualei Case de Cultură. Întrebarea firească este de ce lucrările la ridicarea bisericii au durat, practic, 12 ani?

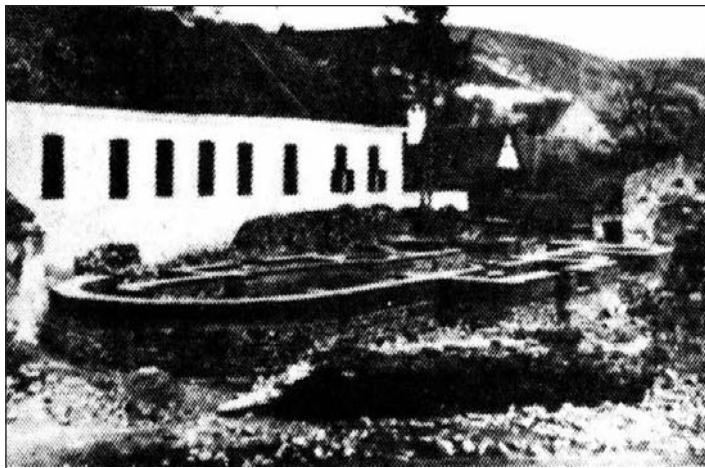
Iată un posibil răspuns.

În perioada anilor 1924-1927 pământul arabil în fosta Iugoslavie a ajuns la preț foarte mare. Parohia din Coștei avea pământ bisericesc în jur de 40 jugăre cadastrale, însă nu și biserică cum și-au dorit, s-au gândit să vândă acest pământ, iar cu banii câștigați să-și înalțe lăcaș de închinăciune. În urma hotărârii Comitetului bisericesc și aprobărilor, pământul s-a vândut. Suma obținută din vânzare s-a ridicat la 800.000 dinari, ceea ce a depășit fondul necesar pentru construire.

Comitetul bisericesc a publicat concurs pentru interpretarea lucrărilor necesare, publicarea fiind făcută în ziarele sârbești și în gazeta românească din Vârșeț – "Nădejdea". Una din condițiile sub care urma să se facă licitația a fost și precum Comitetul își rezervă dreptul privind lucrările de edificare,

aceluia dintre licitanți care îi va oferi cele mai mari garanții de încredere. Licitanți au fost doi. Un german din comuna vecină, Kutriț (azi Gudurica), și un sârb. Comitetul, deși licitantul sârb a oferit un preț mai scăzut, a găsit totuși de bine să-i ofere încrederea neamțului, având garanție mai bună.

Pentru faptul că nu s-au acordat lucrările licitantului sârb, autoritățile n-au voit să elibereze actele necesare pentru edificare pe diferite motive: evocând apropierea de școală (ceea ce nu a fost cazul, pentru că pământul era proprietatea bisericii și zidită școala confesională), să trimită la Belgrad pământ de la 8 cm adâncime spre a constata terenul și alte sugestii asemănătoare și dubioase.

Coșteienii mult timp erau condamnați să privească numai zidurile noii biserici, care au început să ruineze

După mai multe intervenții la Belgrad, într-un sfârșit s-a primit aprobarea pentru edificare. Astfel, localnicii imediat și-au dărâmat biserica veche, cea de piatră pentru a lua materialul, și-au început edificarea celei noi, dar abia au ridicat zidurile cu un metru și din nou au fost opriți. Aceasta s-a întâmplat în 1928. Circula zvonul precum autoritățile le-ar permite edificarea, dar cu o condiție: să nu o realizeze în forma celei din Cacova, care-i pronunțat românească, ci în forma celor sârbești. Coșteienilor le-a plăcut modelul bisericii din Cacova, care este o mândrie a întregului Banat și insistau la modelul dorit, ceea ce a stopat din nou lucrările la edificiul bisericesc pe o perioadă lungă (până în 1940 când s-a terminat zidirea bisericii actuale). Din nou mergeau pe drumuri pentru demersuri și procese, cheltuind din banii adunați pentru lăcașul sfânt.

Totuși, într-un final, coșteienii, fiind cunoscuți ca aprigi luptători pentru drepturile identitare și spirituale, au reușit să aibe lăcașul de închinare după placul lor. ◀

Bibliografie:

"Monografia Coșteiului 1361 – 2011", Mariana Stratulat și Marin Gașpăr, Editura Libertatea, 2011
 Ziarul "Vestul", 2 martie 1932, anul III, nr. 469

Gânduri senine

Împliniri sufletești

Adesea omul vrea să se simtă bine când face ceva. Fiecăruia dintre noi îi plac sentimentele de mulțumire și fericire. Aceste sentimente duc spre împliniri sufletești și speranțe noi.

Pentru a învăța pas cu pas drumul vieții, avem fiecare de a împlini așteptările, de a ne acomoda la vântul tinereții. Prin viață ni se spune că primim un mare ajutor de la cei apropiați. Aceasta ne dă un avânt și o siguranță necesară dezvoltării noastre în persoane ce sunt conștiente de propriul „eu”.

De mic copil, omul învață întâi să cadă și apoi să meargă pe propriile-i picioare. Astfel dobândește o siguranță ce îl va ajuta să pășească mai sigur, mai prompt, mai hotărât, atât în tinerețe cât și în adolescență. De la copil la om e un drum lung, cu lacrimi de durere și bucurie, cu o lume bună sau rea. Noi nu cunoaștem drumurile vieții ci le trăim și ne bucurăm de tot ceea ce ne oferă. Din copilărie ducem pe aceste drumuri clipe rare ce ne-au învățat ceva, ce ne-au dat ceva nou și ne simțim bine atunci când ne amintim de trecut, de tot ce a mai rămas undeva ascuns în memoria fragedă. Dacă în drum întâlnim clipe ale căderii sufletești nu trebuie să ne oprim ci să le luăm în „sacul cu poveri” și să mergem cu speranțe înainte.

În lume sunt mulți oameni ce trăiesc dureros drumul vieții și la ei nu ne gândim atunci când ne merge totul bine. E bine să ne ajutăm reciproc, să ne ajutăm la bine și la rău. Nu trebuie să fim singuri în momente ale căderii sau înălțării deoarece astfel vom deveni mai „oameni”, mai înțelegători pentru tendința omenească de a merge înainte. De aceea ar trebui motoul „Cine nu cade, nu se poate înălța” (L. Blaga) să stea la baza plecării noastre pe drumul adolescenței și-al vieții de gânditor.

Viorel Dolha

președintele AGIRO

Toată lumea crede că liderii recunoscuți din Serbia de răsărit și Consiliul Național al Minorității Naționale Române din Serbia nu colaborează. Oricine care este cât de cât inițiat în problemă îți jură că așa este! Eu am decoperit că de fapt colaborează și s-au înțeles de ani buni să urmeze o strategie! Cel puțin așa pare dacă ai puțină logică!

Liderii românilor din Serbia de răsărit le-au promis celor din CNMNRS că CNMNRS nu va avea bătaie de cap în Valea Timocului și Moravei fiindcă ei (liderii) îi vor convinge pe oameni să nu se declare la recensământ români, ci vlasi.

Consiliul Național Român s-a bucurat că nu mai are o grijă în plus.

CNMNRS le-a promis liderilor românilor din Serbia de răsărit să stea liniștiți că ei nu vor face niciun demers nici dacă oamenii de rând vor cere să învețe copiii lor limba română în școli.

S-au ținut de cuvânt ambii parteneri! Iată cum:

I. S-au ținut de cuvânt în 2011/2012:

a) Liderii din Serbia de răsărit (se aude că și pe banii României) au plătit afișe în care se încurajau românii să se declare la recensământul din 2011 vlasi. S-au declarat vlasi dacă așa li s-a cerut chiar de liderii lor care parcă au doar ținta să fie șefi ai unui propriu consiliu național (valah fiindcă nu pot fi două consilii românești).

b) CNMNRS s-a ținut de cuvânt în 2012 și nu au zis nici păs când sute de părinți din Serbia de răsărit semnaseră în primăvara lui 2012 ca să învețe copiii lor în școală ore de limbă română din 1 septembrie 2012.

Să spunem lucrurilor pe nume

II. A apărut ceva în 2013 care a început să le dea bătaie de cap dar ei se țin mai departe de înțelegere:

În martie 2013, Belgradul (la presiunile diplomației românești și internaționale) a făcut o anchetă oficială în școlile din județele Bor și Zaječear și s-a întâmplat ceva care a stricat liniștea liderilor din Serbia de răsărit și a CNMNRS. Peste 1600 dintre aceiași români care s-au declarat la recensământ vlasi fiindcă așa erau îndemnați de liderii lor, au semnat în fața directorilor de școli în martie 2013 că vor la școală ore de limbă română pentru copii de la 1 septembrie 2013!

Imediat Belgradul i-a chemat pe cei din CNMNRS și i-a luat la rost de ce nu se ocupă de românii din Serbia de răsărit.

De voie-de nevoie Consiliul Național Român a acceptat la sugestia ministerului să înceapă chiar în aprilie 2012 ore de limbă română. Jos pălăria pentru cadrele didactice din Voivodina! Ele și-au făcut datoria în proiectul pilot din primăvară.

Pentru ca orele de limbă română să înceapă la 1 septembrie (sau măcar la 15 septembrie fiindcă legea sârbă are și o asemenea posibilitate), pentru cei 1617 copii care au cerut acest lucru la ancheta oficială din martie și pentru încă atâția din Branicevo și Pomoravski ale căror cereri abia sunt acceptate să fie înregistrate la secretariatele școlilor, ar trebui selectate cam 200 de cadre didactice din Serbia de răsărit care cunosc limba română la nivel elementar care să fie testate de o comisie din Vârșeț sau Novi-Sad, ar trebui cuprinse în orar de la orele 12 sau de la 13 aceste ore, ar trebui găsite surse bugetare sau extrabugetare pentru plata acestor profesori, ar trebui un tiraj de 3000 de abecedere în limba română tipărite în Serbia.

CNMNRS este împuternicit legal să urmeze pași concreți în acest demers (am descris câțiva dintre acești pași în materialul atașat cu indicarea de fiecare dată a articolului din legea sârbă).

III. CNMNRS se ține de cuvânt să nu facă nimic.

Liderii românilor din Serbia de răsărit se țin și ei de cuvânt și nu recomandă niciun om celor din CNMNRS pe care CNMNRS să îl numească sau recomande în multe cazuri pe care legea sărbă le permite și le cere explicit fiindcă de acum procedura este în sarcina școlilor care sunt autonome și la la nivelul administrației locale. Școlile singure își angajează personal în Serbia, CNMNRS fiind abilitat să monitorizeze însă acest demers, să recomande oameni, să indice texte legale într-o zonă în care nu exista practica orelor de limbă maternă.

Sau așteaptă oare toți ordine de la Belgrad când acum lucrurile se rezolvă din punct de vedere administrativ în teritoriu la nivelul școlilor și comunelor?

Nici liderii din Serbia de răsărit și nici CNMNRS nu își calcă înțelegerea de a nu face nimic! Parcă abia așteaptă toți să nu se petreacă nimic bun în ceea ce privește orele de limbă română.

Un ordin cred că au primit. Să critice România! Și au început-o!

Ei cer schimbarea unor diplomați români din Serbia chiar în ziua în care aceștia inaugurează o bibliotecă românească la Zajecear (poate fiindcă nu este valahă sau fiindcă nu au câștigat ei proiectul de finanțare)!

Măcar din gură și măcar în România puteau cere schimbarea unor directori de școli care nu au făcut minima procedură de introducere a orelor de limbă română pentru elevii pe care chiar ei i-au întrebă oficial în martie despre acest lucru!

Ei, cetățeni sârbi de etnie română, cer în România schimbarea unor oameni ai statului român care cică nu îi plac pe ei fiindcă au încurajat oamenii să nu se declare români! Trebuie să ai mult tupeu să faci acest lucru care jignește minima inteligență! Sigur că un reprezentant al României îi place cu ceva mai mult pe cei care se declară români în Serbia decât pe cei care se declară vlasi sau azerbaigieni! Așa cere fișa postului! Ar fi greșit dacă ar face pe dos! În Serbia, acești lideri, nu cer demisia vreunui director de școală care calcă în picioare voința copiilor români de a învăța din 1 septembrie să scrie în limba maternă "mamă"!

Totul este conform înțelegerii dintre CNMNRS și liderii din Serbia de răsărit!

Au reușit să abată atenția de la ceea ce urgent ar trebui să facă ei și instituțiile sârbe!

Presa a avut o falsă temă când mii de copii așteaptă în zadar ore de limbă română!

Totul a ieșit! Belgradul se poate bucura!

Românii din Serbia critică diplomația română ca și cum ambasadorii și consulii ar fi directori de școli și ei ar fi cei care trebuie să angajeze 200 de profesori care să le predea copiilor limba română!

Știu că am deranjat mulți prieteni spunând cele de mai sus!

Dacă nu este așa atunci să se arate:

-dacă în 2011, liderii din Serbia de răsărit au pus sau nu au pus afișe cu „eu sunt vlah” la recensământ știind bine că se pregătește din 2010 standardizarea unei limbi vlahe și că un număr mic de români la recensământ va fi un argument de tergiversare a acordării drepturilor românilor

-dacă CNMNRS a spus măcar vreun „pâs” oficial sau au înaintat măcar formal vreo adresă vreunei școli în 2012 în sprijinul copiilor care ceruseră acolo ore de limbă română de la 1 septembrie 2012

-dacă în această vară liderii din Serbia de răsărit au recomandat sau nu în scris vreun român din teritoriu către CNMNRS care să reprezinte CNMNRS în școli sau comune

-dacă liderii din Serbia de răsărit au făcut sau nu vreo adresă oficială în această vară către directorii școlilor să înceapă urgent procedura legală

-dacă CNMNRS a făcut sau nu vreo adresă oficială în această vară către directorii școlilor să înceapă urgent procedura legală.

Dacă măcar ceva nu este cum am spus eu mai sus atunci înseamnă că sunt un mincinos!

Lucrurile așa au stat! Lucrurile așa stau în fapt și acum!

Nu este totul pierdut! Lucrurile pot fi îndreptate! Timpul permite! Vremurile permit!

Doar să se facă urgent sesizări la școli să înceapă procedurile legale!

Doar să se recomande urgent oameni din teritoriu în comitete prevăzute de lege!

Doar să se facă pe ACEASTĂ TEMĂ conferințe de presă!

Liderii din Serbia de răsărit și CNMNRS nu trebuie să se iubească, dar trebuie să lucreze împreună pentru a nu-i dezamăgi pe miile de copii români care așteaptă ore de limbă română!

Dacă astea nu se fac în Serbia și nu în România, atunci înseamnă că acești lideri și CNMNRS chiar s-au înțeles să facă rău comunității românești din Serbia.

Ori au o înțelegere malefică ori sunt amenințați de cineva să nu facă nimic din ceea ce trebuie pentru introducerea limbii române în școli! De amenințat sunt sigur că nu diplomații români i-au amenințat ca să nu facă niciun pas din pașii pe care urgent ar trebui să îi facă! Diplomații români nici nu i-ar putea opri fiindcă cei care acum au de făcut pași concreți sunt cetățeni sârbi! Îi oprește sau nu cineva să facă ce este de făcut? Vom vedea în zilele următoare.

La cât timp și suflet am pus pe această temă voi fi primul care să îi felicite dacă vor face ce e de făcut și dacă nu vor aștepta să treacă baba cu colacii ca să dea vina unii pe alții sau pe altcineva (pe Serbia, pe România, pe Dacici, pe diplomați români, pe consiliul azerbaigenilor etc)! ◁

Reflecții

Stimați domni,

Am descoperit saitul dvs. căutând identitatea profesorului de istorie Miodrag Stanojević din Novi Sad. Nu am dat de acest profesor, în schimb v-am găsit pe dvs., un sait deosebit de interesant, scris într-o românească impecabilă și cu multă informație. Sincer, vă felicit din tot sufletul! Informațiile postate de dvs. pe sait sunt de o deosebită importanță și interes pentru mine, căci deși născut în România, la câțiva kilometri de Madoș-Jaša Tomici și nu departe de Ciacova, locul în care s-a născut limba sârbă, ascendența mea se găsește în Banatul sârbesc, la Ecica și Sărcia -Sutieska.

Revenind la subiect, zisul-profesor de istorie nu l-am putut găsi în nici o relație sau cât de mică urmă pe atotștiutorul Google. Și ca să parafralez o veche "zicere", dacă nu e pe Google, atunci nu există! Ați auzit dvs. cumva de zisul-profesor? Oricum articolul apărut în ziarul satmărean a avut un deosebit de larg ecou printre români. Fără să comentez conținutul articolului, observ, cu uimire, că toate ideile din acest articol le-am regăsit în relațiile scrise și vorbite pe la diferite posturi TV de către un profesor, de data asta real, numit Ion Coja. Asta mă face să cred că articolul a fost fabricat fie în redacția ziarului satmărean, fie este o intoxicație de presă făcută cu dibăcie, utilizând ideile și cunoștințele istorice ale lui Ion Coja.

Întrebarea mea este, ați auzit cumva despre existența misteriosului profesor de istorie din Novi Sad? Dacă zisul-profesor n-a lăsat nici o urmă pe Google și nici dvs. nu ați auzit despre el, mă tem că presupunerile mele au mari șanse să se adevărească.

Oricum, prin mine ați câștigat un fidel vizitator al saitului dvs. Tot răul spre bine...

Cu deosebit respect și încă odată sincere felicitări pentru eforturile dvs.

Toate bune,

DittStrommer

Stimate domn,

Din investigațiile asociației "Românii Independenți din Serbia" și revistei "Glasul Cerbiciei" pe această temă extrem de interesantă, rezultă că presupusul profesor de istorie Miodrag Stanojević din Novi Sad, în realitate nu există.

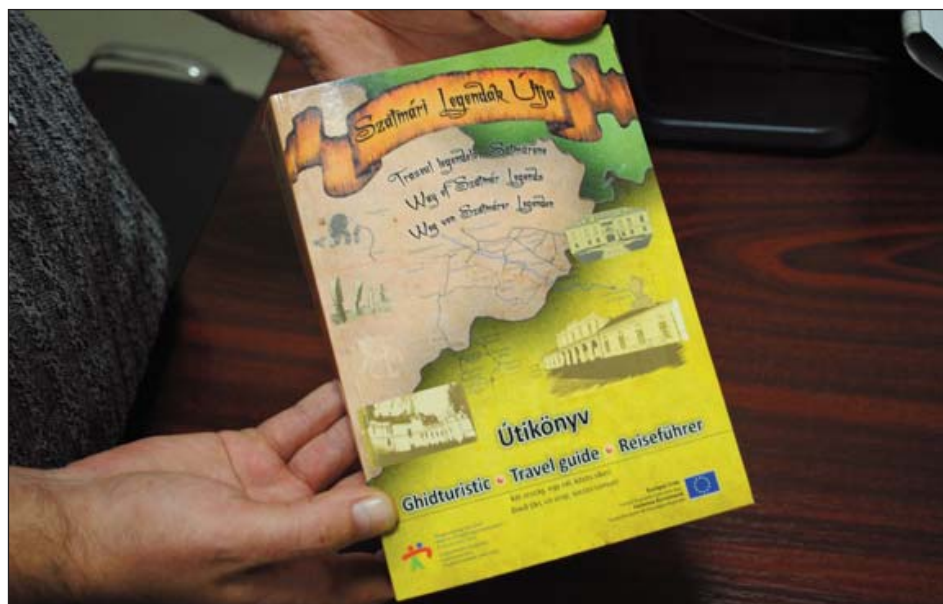
Vă mulțumim pentru aprecierile D-voastre și facem apel către cititorii publicației noastre, dacă dețin informații despre misteriosul profesor din Novi Sad să contacteze redacția sau asociația "Românii Independenți din Serbia".

Redacția

Un profesor de istorie sârb din Voivodina, aflat zilele trecute la Satu Mare, a transmis redacției o reacție pe marginea articolului "Afront adus românilor pe bani europeni", apărut în numărul din 4 decembrie 2012 al Gazetei de Nord Vest. Reproducem integral textul transmis de profesorul sârb Miodrag Stanojević:

"Mă numesc Miodrag Stanojević, sunt sârb din Vojvodina și profesor de istorie în Novi Sad. Aflându-mă într-o călătorie către Ucraina, am zăbovit trei zile în urbea dvs., bucurându-mă de ospitalitatea unui vechi prieten și a familiei sale. Menționez că vorbesc fluent limba română deoarece am copilărit într-un sat mixt vlaho-sârbesc.

Știind că sunt profesor de istorie și bun cunoscător al revizionismului unguresc, amfitrionul meu mi-a arătat articolul "Afront adus românilor pe bani europeni" apărut în ziarul Dvs. Totodată mi-a relatat câteva evenimente recente de acest gen:

- fenomenul Csibi Barna, un degenerat care își permite să dea foc în centrul României unei păpuși reprezentând un erou național al românilor (n.r. Avram Iancu), autoritățile române ignorând acest gest.

Vă propun un exercițiu de imaginație: Ce s-ar fi întâmplat dacă:

- un român ar fi dat foc la Budapesta unei păpuși reprezentându-l pe Kosuth Lajos

- un turist german ar fi incen-

diat la Tel Aviv o păpușă reprezentându-l pe David Ben Gurion (n.r. primul premier al Israelului) sau pe Golda Meir (n.r. de asemenea premier al Israelului)

- un ungur din Vojvodina ar fi incendiat la Novi Sad o păpușă reprezentându-l pe Milos Obilic, eroul național al sârbilor de la Kosovopolje.

Meciul Steaua – Ujpest de acum 4 ani: la intrarea în România, suporterii unguri aflați în

tren au afișat "Transilvania aparține Ungariei", iar pe stadionul Steaua din București au afișat românii = țigani. Același scenariu:

- ce s-ar fi întâmplat dacă Ujpest ar fi jucat la Beograd cu Partizan sau Steaua Roșie. Oare ar fi avut curajul ungurii să afișeze mesajele "sârbii = țigani sau Vojvodina aparține Ungariei"? Nu, nu ar fi îndrăznit, iar dacă ar fi fost atât de tâmpiți să o facă, în aceeași seară ar fi cinat în Infern.

De ce își permit asta în România? De ce nu își permit același lucru în celelalte țări unde au minorități maghiare și revendicări revizioniste, adică Slovacia, Serbia, Ucraina? Simplu, pentru că ei știu (așa cum au menționat în "Traseul Legendelor Sătmărene") că românii sunt "un popor pașnic, binevoitor și primitiv" și, completez eu, un popor "imbecil de tolerant". Totodată ei știu că slavii (din Slovacia, Serbia, Ucraina) nu sunt așa. Și nu își permit.

Afirm cu tărie că nu există nicăieri în lumea civilizată o țară care să acorde atâtea drepturi unei minorități alogene cum acordă România minorității maghiare. Și totuși nu vor fi mulțumiți niciodată, sâcâindu-vă perpetuu (ca un tântar în miezul nopții) cu aceeași pretenție imbecilă: autonomie. Tupeul lor se manifestă și prin faptul că ei consideră ca fiind similară pretenția lor de autonomie teritorială în România cu cea a catalanilor din Spania, ignorând cu bună știință marea diferență: catalanii sunt băștinași în Spania, pe când maghiarii sunt alogeni asiatici în România.

Gazda mea mi-a spus că, pe lângă "valahi puturoși" maghiarii vă mai numesc și "mămăligari". Își permit asta în țara voastră. Sunt derutat și confuz, neputând înțelege cum este posibil să nu existe în rândurile poporului român, "pașnic, binevoitor și primitiv" un profesor de istorie altruist care să explice ungurilor ABC-ul istoriei lor efemere:

- în anul 700 sunt menționați în cronicile coreene ca fiind niște

nomazi primitivi care jefuiau prin nordul Coreei și estul Chinei

- în 896, șapte triburi maghiare și trei triburi de turci khazari, fugărite din stepele Asiei de către pecenegi, se stabilesc în Panonia (locuită atunci de slavi, valahi, avari, germanici), în total 225.000 de nomazi sub conducerea lui Arpad. Prima lor preocupare după stabilirea în Panonia a fost jaful (logic). Incursiunile lor sângeroase s-au desfășurat în toată Europa ajungând până în Spania, până când Otto I cel Mare i-a umilit la Lechfeld în 955.

- Ștefan cel Sfânt (997 – 1038) unifică triburile ungurești și îi creștinează. Totodată începe și procesul de maghiarizare agresivă a

urmașul cetelor mongoloide venite în Europa în secolul IX?

Ceea ce trebuie accentuat este faptul că începând de la Ștefan cel Sfânt și până la dispariția regatului ungar în 1526, Transilvania nu a făcut parte niciodată din regatul ungar, fiind întotdeauna voievodat autonom.

- Înfrângerea de la Mohacs din 1526 în fața turcilor și cucerirea capitalei Buda în 1541 are ca urmare dispariția de pe harta Europei a regatului ungar. Partea occidentală a Ungariei este anexată de Imperiul Habsburgic, iar restul, inclusiv Buda, devine pașalâc turcesc. Transilvania rămâne principat independent sub suzeranitate otomană.

populațiilor din jur: germanici, valahi, slavi, acest proces fiind de fapt esența strategiei de supraviețuire a acestui mic popor migrator asiatic în Europa. Personalitățile proeminente ale istoriei lor nu au fost unguri: Matei Corvin, Petofi Sandor (Petrovici Alexandar – sârb, părinții lui nu cunoșteau limba maghiară), Kosuth Lajos – slovac, precum și majoritatea regilor Ungariei. În 1910 un istoric maghiar recunoaște că doar 10% din unguri sunt urmașii celor șapte triburi maghiare stabilite în Europa în 896, restul fiind populații maghiarizate de-a lungul timpului (valahi, germanici, slavi). De fapt cum ar putea un ungur blond din zilele noastre să fie

- După respingerea asediului otoman asupra Vienei (1683), Imperiul Habsburgic ocupă teritoriul fostului regat ungar și Transilvania, anexiuni recunoscute prin tratatul de la Karlowitz (1699).

- În 1849 Kosuth Lajos proclamă Ungaria stat independent, dar intervenția habsburgică și țaristă înăbușă această pretenție.

- În urma pactului dualist din 1867, Ungaria devine regat în cadrul imperiului Habsburgic (numit din acel moment imperiul Austro-Ungar), având constituție proprie și o oarecare autonomie.

- În 1918, în urma înfrângerii din primul război mondial, imperiul Austro-Ungar se destramă,

Ungaria devine stat independent iar Transilvania alege să se unească cu România.

Trebuie să subliniez imbecilitatea revizioniştilor unguri. Cum pot susține că Transilvania a aparținut Ungariei 1000 de ani, când regatul Ungariei a dispărut din 1541 până în 1867, perioadă în care a fost pașalâc sau provincie habsburgică, în timp ce Transilvania a fost voievodat autonom de la Ștefan cel Sfânt (997 – 1038) până în 1699 când devine provincie austriacă (ca și Ungaria de altfel). Deci Transilvania și-a pierdut independența în 1699 și a aparținut până în 1918 Imperiului Habsburgic, nicidecum Ungariei (care din 1526 până în 1867 nu a existat).

- În 1940, în urma Dictatului de la Viena, o parte a Transilvaniei este cedată (pentru prima dată în istorie) Ungariei. Până în 1944, când revine României, ce fac ungurii în Transilvania? Ce știu mai bine: ucid valahi și evrei, considerați rase inferioare. Gena lor asiatică i-a ajutat pe unguri să devină cei mai zeloși executanți ai teoriilor rasiale naziste, golind practic Transilvania de evrei. În perioada 1940 – 1944, timp în care Transilvania a aparținut Ungariei, populația evreiască de aici a scăzut cu 90%, marea majoritate fiind trimisă de către auto-

ritățile maghiare către lagărele de exterminare naziste. La fel s-au purtat și în Serbia odată cu invadarea alături de germani a Iugoslaviei în 1941.

În încheiere, ca să sintetizez relația dintre băștinașii valahi și alogenii unguri, îmi îngădui un scenariu: un ungur pribeag bate la ușa unui valah. Acesta, ospitalier, îl primește în casă. Îi întinde masa, oferindu-i ce are mai bun în cămară. Ungurul, în timp ce se ospătează, pune ochii pe nevasta valahului (frumoasă, bineînțeles) considerând că ar fi normal ca după ospăț valahul să îi ofere și

un desert, adică nevasta. Indignat de faptul că după ce s-a săturat, valahul nu-i oferă și nevasta, ungurul îi trage o palmă zdravănă valahului și încă una. Înainte ca mămăligarul să se dezmeticească, ungurul fuge pe uliță strigând din toți răunchii: săriți oameni buni, că mă omoară valahul, sunt o victimă.

Așa că, valahi, fiți înțelegători și dați-le și nevasta, dar vă avertizez că nu le va ajunge. Următoarea lor dorință va fi casa voastră.” <

www.gazetanord-vest.ro

Concert muzical

Debutul reușit al bend-ului "All the presidents men"

Bend-ul "All the presidents men", al cărui frontman este președintele comunei Vârșeț, Cedomir Živković, împreună cu elevii Școlii de Muzică "Josif Marinković", a prezentat vineri seara (29 martie a.c.) un spectacol musical foarte reușit în antreul Teatrului Național "Sterija", mai precis în cafeneaua "Scena".

Elevii școlii de muzică din localitate, îndrumați de profesoara Tanja Gerdec Mrđa, s-au prezen-

tat cu trei violine, un flautist și două vocale (Aneta Gașpăr și Teodora Nađ) interpretând hiturile renumitor benduri precum "The Beatles", "Talking Heads", "Rolling Stones", "Depeche Mo-

de", "Don Riddle" și altele.

Bendu-ul se va prezenta și la Festivalul de jazz "Jazztronik", dar se planifică mai multe vizite în orașele din țară și la Timișoara (România). <

Evenimentele anului

Când săptămânalul "Libertatea" ne închide o fereastră, Dumnezeu deschide undeva o ușă

Săptămânalul "Libertatea", editat de CPE "Libertatea" din Panciova, director Nicu Ciobanu, ziar al românilor din Serbia, cu un țel nobil în lumina gândului bun "Fereastra noastră spre Europa", stă drept frontspiciu. Fereastra etniei tacit se închide pe zi ce trece, iar refuzul de a publica două articole cu referință la activitatea și manifestările de amploare a mediului asociativ românesc din Serbia, lasă un gust amar - Cenzura e tristă. Dacă schimbăm doar mugurii, iar practicile rămân aceleași, n-am făcut nici un pas înainte, ci doi înapoi. Totuși, o propoziție din răspunsul scris al Teodorei Smolean, redactor responsabil al ziarului

rămâne istorie - "Înțelegem că trebuie promovate activitățile Comunității Românilor din Serbia, dar cu măsură."

Mediul asociativ românesc din Serbia este locul din care nu ne poate scoate nimeni niciodată, locul unde duc toate drumurile, iar ușile și ferestrele rămân sempitern deschise pentru toți românii.

Românii Independenți din Serbia și revista "Glasul Cerbiciei", articolele refuzate de ziarul "Libertatea", le redă integral, iar când săptămânalul "Libertatea" ne închide o fereastră, Dumnezeu deschide o ușă.

Etnia Română

Adunarea anuală a Comunității Românilor din Serbia - Uzdin 2013

Comunitatea Românilor din Serbia
(C.R.S.), factor important
pentru minoritate

Scrie:

Etnia Română

Joi, 29 august ac. în sala Căminului Cultural "Doi-na" din Uzdin a avut loc Adunarea Generală Anuală a Comunității Românilor din Serbia (CRS). Ziua de 29 August are semnificație deosebită pentru românii ortodocși care sărbătoresc Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul, profetul care a dezvăluit lumii prima dată că Isus este Mesia trimis de Dumnezeu. Importanța zilei de 29 August pentru românii din Serbia constă și în faptul că, în anul 1932 la mănăstirea românească de la Srediștea Mică a fost inaugurat pelerinajul tuturor românilor din Serbia. Tot la Uzdin, în seara zilei de 29 August în cinstea Zilei Limbii Române a debutat manifestările prilejuite de Institutul Cultural Român un concert extraordinar susținut de interpretul Nicolae Furdui Iancu și taraful „Crai Nou” din Alba Iulia.

Adunarea Generală Anuală a CRS a fost una din cele mai reușite și constructive din întreaga existență a organizației, la care a participat aproape 60 de delegați din 23 de filiale CRS, de pe întreg teritoriul Serbiei (Covăcița, Uzdin, Sărcia, Alibunar, Covin, Voivodint, Nicolint, Râtișor, Mesici, Biserica Albă, Satu Nou, Sân Mihai, Negoțin, Vârșet, Doloave, Ecica, Iablanca, Belgrad, Grebenat, Kikinda, Jamul Mic și Srediștea Mică). Pe lângă delegați, la ședință au asistat și oficialități, oaspeți și reprezentanți mass-media în limba română. Pe ordinea de zi au figurat nu mai puțin de 9 puncte, fiecare având o importanță majoră pentru comunitatea română din Serbia, păstrarea identității și spiritualității. După ce Stevan Mihailov, președintele CRS a salutat pe cei prezenți, s-a trecut la desfășurarea lucrărilor, alegerea președenției de lucru, în componență, dr. Dorinel Stan (președinte), Gașpăr Marin, Daniel Magdu, Dorel Cebzan, Victor Malaimare și Stașin Liviu (grefier).

În baza Statutului și Regulamentului de Lucru a fost

stabilită și adoptată în unanimitate ordinea de zi. În raportul de activitatea prezentat de secretarul CRS Liviu Stamin s-au amintit printre altele condițiile de activitate dificile prin care a trecut CRS, activitatea desfășurată și manifestările organizate, făcându-se o scurtă trecere în revistă a activităților parcurse și susținute în cadrul minoritar, respectiv activitatea organelor de conducere a CRS care au avut întâlniri la cele mai înalte niveluri și au adoptat decizii importante pentru etnia noastră. Raportul a fost adoptat în unanimitate.

Urmatoarele două puncte pe ordinea de zi: Situația acută în cadrul CRS și finalizarea procesului la tribunal inițiat de Ion Cizmaș împotriva Comunității Românilor din Serbia și dezbateră privind propunerea de excludere a unor membri din cadrul Comunității Românilor din Serbia expuse de Stevan Mihailov, dr. Dorinel Stan și Daniel Magdu-vicepresedinte. Președintele CRS a prezentat situația și stagiul actual al organizației precum și Decizia Curții de Apel de la Novi Sad, irevocabilă și definitivă prin care Ion Cizmaș pierde procesul cu CRS și se încheie șirul proceselor interminabile.

Prin această sentință, conducerea CRS este confirmată și legitimă obligând în același timp să predea întreg inventarul sub amenințarea executării silită, termenul de 15 zile s-a scurs, urmând executarea silită în următoarea perioadă. În această ordine de idei a urmat dezbaterile privind excluderea unor membri din CRS care au adus prejudiciu asociației, încălcarea Statutului și nerespectarea deciziilor Consiliu CRS.

În urma discuțiilor pe marginea celor prezentate au fost excluși din CRS: Ion Cizmaș, Ion Magda, Stanco Bundera, Ionică Togeraș, Florin Șuboni și Turcoane Ionel, hotărâre adoptată cu marea majoritate de voturi (54 pentru și 2 împotriva excluderii din organizație).

La următorul punct pe ordinea de zi, Expunerea și Adoptarea programului de lucru al CRS, Stevan Mihailov a pus accentul pe reorganizarea asociației și soluționarea datoriilor de ordin financiar moștenit de Comunitate, dar care necesită în regim de urgență soluționarea grabnică și astfel evitându-se lichidarea celei mai vechi și reprezentative organizații românești din Serbia.

În continuare, președintele Președenției de lucru, dr. Dorinel Stan a adus argumente privind atitudinea și poziționarea CRS-ului când este vorba de retrocedarea bunurilor colective și individuale ale românilor din Serbia și introducerea orelor de limba română în Timoc.

Adunarea CRS a adoptat în unanimitate DECLARAȚIA referitor la retrocedarea bunurilor colective și individuale ale românilor din Serbia și introducerea orelor de limba română în Timoc.

Sedinta s-a terminat cu ultimul punct pe ordinea de zi (Divize) unde s-a acceptat propunerea lui Stevan Mihailov, presedintele CRS, ca sigiliul vechi al CRS sa fie distrus dupa predarea inventarului. Adunarea anuala a CRS din Uzdin arata cu precizie rolul major al Comunitatii Romanilor din Serbia (mediul asociativ romanesc) in procesul de refacere nationala pe intreg teritoriul Serbiei si increderea romanilor in organizatia obsteasca de suflet al beneficiarilor. ◁

Nicolae Furdui-
lancu la Uzdin a
ridicat în
picioare sute de
români

La Uzdin, localitate marcantă a românilor din Serbia, joi, 29 August a.c., în Casa de Cultură din Uzdin cei peste 600 de spectatori și iubitori ai muzicii populare românești cu ocazia "Zilei Limbii Române" care este sărbătorită pe 31 August s-au bucurat de Concertul extraordinar susținut de interpretul Nicolae Furdui-Iancu și taraful "Crai Nou".

Evenimentul a fost organizat și sprijinit de Institutul Cultural Român din București – Direcția Generală Români de Pretutindeni, responsabilă Adriana Gae, prin intermediul organizației Comunitatea Românilor din Serbia (CRS). Colaborarea Institutului Cultural Român cu Co-

munitatea Românilor din Serbia, care reprezintă societatea civică românească s-a aprofundat, realizându-se o serie de spectacole, concerte și evenimente în vederea păstrării tezaurului, datinilor și tradițiilor folclorice românești.

Evenimentul a fost onorat de prezenta nume-

roșilor oaspeți și invitați, printre care amintim pe Sorin Moldovan, însărcinat cu afaceri A.I. al Ambasadei României la Belgrad, Alexandru Petruț - atașatul cultural al Ambasadei României la Belgrad, Andreea Sterian - reprezentanta Institutului Cultural Român din București, Aleksandra Jerkov - consiliera primului ministru al Voivodinei, Miroslav Krišan - primarul Covăciței, Dragan Demici, unul dintre liderii românilor timoceni, Boian Alexandrovici - vicar de Timoc, Boian Barbuțici, președintele Inițiativei Românilor din Serbia, Stevan Mihailov, președintele Comunității Românilor din Serbia și alții.

Sorin Moldovan, însărcinat cu afaceri A.I. al Ambasadei României la Belgrad a subliniat importanța limbii române pentru comunitatea românească din Serbia și păstrarea identității și spiritualității, Aleksandra Jerkov - consiliera primului ministru al Voivodinei care a evidențiat multiculturalitatea și multiconfesionalitatea în provincia Voivodina, precum și importanța care o acordă autoritățile voivodinene cu privire la exercitarea drepturilor minorităților naționale, Boian Alexandrovici - vicar de Timoc care a reamintit că sinonimul vlah este egal cu român, iar "vlahi", românilor din Timoc le zic doar sârbii.

Stevan Mihailov, președintele Comunității Românilor din Serbia a mulțumit Institutului Cultural Român pentru spectacolul prilejuit românilor din Serbia, susținut de Nicolae Furdui-Iancu care este un interpret foarte apreciat și îndrăgit, atât în România cât și în comunitățile istorice românești din jurul României.

Comunitatea Românilor din Serbia a conferit Diplomă de Excelență maestrului Nicolae Furdui-Iancu pentru contribuția adusă la păstrarea și afirmarea identității și spiritualității românilor din Serbia, iar pictorul Viorel Bosică a donat interpretului o pictură naivă cu Mihai Viteazul.

Sorin Moldovan, însărcinat cu afaceri A.I. al Ambasadei României la Belgrad

Boian Alexandrovici - vicar de Timoc și Stevan Mihailov, președintele RS

Cântecele de dragoste, veselie și patriotice a celebrului interpret Nicolae Furdui-Iancu, la Uzdin a ridicat în picioare pe cei 600 de spectatori cu melodiile patriotice: "Hora Mare", Noi suntem români", "Nu uita că ești român"... care au fost cântate de toți cei prezenți în sala Casei de Cultură din Uzdin.

Intrarea la concertul prilejuit de Institutul Cultural Român, în

parteneriat cu Comunitatea Românilor din Serbia a fost liberă, iar la concert au fost prezenți români din aproape toate localitățile cu populație românească din Voivodina și Timoc, pentru că muzica maestrului Nicolae Furdui-Iancu unește oameni, spirite și destine. ◀

Parteneri media care au sprijinit concertul organizat de Institutul Cultural Român prin intermediul Comunității Românilor din Serbia: Romanian Global News, RTV programul în limba română, Radio Far, TV Kovačica, Glasul Cerbiciei – revistă de cultură și istorie a românilor din Serbia și Foaia Bobocilor din Satu-Nou.

ROMÂNII LA NORD ȘI SUD DE DUNĂRE SE UNESC

Inițiativa Românilor din Serbia (IRS) Un început de drum mare

În Serbia de Răsărit, la Donji Milanovac, liderii românilor din Serbia s-au reunit pentru constituirea unei organizații românești – "Inițiativa Românilor din Serbia" (IRS), care în viitorul apropiat trebuie să devină o puternică federație a românilor din Serbia.

Bazele unei noi organizații culturale românești cu nume sugestiv "Inițiativa Românilor din Serbia" au fost puse în orașul Donji Milanovac. Președintele acestui forum al românilor din Timoc, care și-a propus și unirea românilor sub o umbrelă juridică constituțională, a fost ales coordonatorul comitetului de inițiativă, Boian Bărbuță.

Boian Bărbuțici este un român din Brestovaț, recunoscut ca unul dintre liderii românilor care nu doresc să se declare vlahi în Timoc.

El a subliniat că "Inițiativa Românilor din Serbia" are poartă deschisă pentru toți românii de pe întreg teritoriul Serbiei, iar așa-zisă standardizarea unei limbi vlahe trebuie combătută de noua organizație. În context, a mai

afirmat că organizația IRS se va dezvolta ca o mișcare de anvergură, respectată și marcantă pe scena minoritară. Printre altele a menționat că asociațiile din Serbia trebuie să aibe mai multă reprezentare la Consiliul Național Românesc (CNMNR), care nu reprezintă societatea civică și să arătăm că existăm, atât autorităților de la București, cât și celor de la Belgrad. În cuvântul său, Iulian Nuțu, consulul general al

României la Zaječear, a subliniat faptul că odată cu fondarea "Inițiativei Românilor din Serbia", românii își vor apăra mai bine interesele și identitatea istorică, dar pentru a îndeplini acest ideal ar fi bine să nu pretindă nimeni diferența între români și valahi, chiar dacă o parte dintre aceștia se consideră români/vlahi.

Dr Dorinel Stan, președintele Românilor Independenți din Serbia și vicepreședintele Comunității Românilor din Serbia, prezent la Donji Milanovac împreună cu Dorinel Cebzan, vicepreședinte CRS, a făcut referință la noua organizație care trebuie clar să-și definească dezideratele, iar Comunitatea Românilor din Serbia, ca cea mai

importantă organizație de interes obștesc a românilor din Serbia, sprijină și susține toate inițiativele și demersurile românești de pe întreg teritoriul Serbiei.

Puncte de vedere pe aceleași teme au mai exprimat: Cristian Wagner, Dragan Demici, unul din liderii românilor din Timoc, Dušan Pârulovici, președintele Comitetului pentru drepturile Omului din Negotin, Liubomir Brândușan, președintele Asociației de Folclor din Maidampek, Măstatu Miroslav, președintele Comunității Românilor din Valea Moravei, Tihan Matasarevici, președintele Asociației Culturale "Dunărea" din Cladova, Alexandru Naidănovici, președintele Asociației Studenților Timoceni și alții.

La eveniment au participat numeroși reprezentanți ai unor entități culturale din județele Mehedinți, Dolj, Timiș și Caraș-

Premiul "Eminescu" al Fundației Culturale "Lumina"

Severin, mass-media locală și din România.

Cu prilejul constituirii Asociației "Inițiativa Românilor din Serbia", Fundația Culturală "Lumina" din județul Mehedinți, respectiv președintele Florian Copcea, a acor-

dat Premiul "Eminescu" pentru excepționala contribuție adusă la promovarea culturii și spiritualității românești din Serbia dr Dorinel Stan, vicepreședinte al Comunității Românilor din Serbia și redactor-fondator al revistei "Glasul Cerbiciei" și lui Boian Bărbuță, președintele "Inițiativei Românilor din Serbia".

Inițiativa Românilor din Serbia își propune să promoveze identitatea națională a românilor din Serbia în vederea afirmării unor adevăruri evidente ce privesc limba, religia și tradițiile românilor din Nordul și Estul Serbiei, prin prisma relațiilor cu instituțiile statului român și sârb și cu mediul asociativ românesc din Serbia. *Inițiativa Românilor din Serbia* își propune să unească toate asociațiile românilor din Timoc, respectiv, să-i adune și pe românii din Voivodina. ◀

PROTOCOL DE COLABORARE

Încheiat azi, 26 iunie 2013 între

reselor naționale, protejarea și realizarea drepturilor elementare;

ROMÂNII INDEPENDENȚI DIN SERBIA, cu sediul la Vârșeț (Voivodina) reprezentată de președintele Dr. Dorinel Stan și

- Realizarea dezideratelor supreme a minorității naționale române – UNIREA TUTUROR ROMÂNILOR și refacerea imaginii unității minorității naționale române;

INIȚIATIVA ROMÂNILOR DIN SERBIA, cu sediul la Brestovaț (Timoc) reprezentată de președintele Boian Bărbuță.

- În scopul stimulării și cultivării legăturilor între românii din Serbia este necesar schimbul reciproc și permanent de promovare a valorilor specifice identitare;

Protocolul se încheie între cele două asociații reprezentative românești din Serbia în vederea păstrării identității și spiritualității, apărarea intereselor tuturor românilor din Serbia și concept unic de asociere al organizațiilor din Serbia (Voivodina și Serbia de Est) în cadrul pentru asigurarea unei formule larg reprezentative care să îi includă pe toți românii.

- Refacerea și reorganizarea minorității naționale române în Serbia.

Prezentul protocol se încheie pe timp nelimitat și poate fi modificat sau completat cu acordul scris al părților semnatare. Partea care are inițiativa amendării prezentului protocol va transmite celelalte părți în scris propunerile respective.

OBIECTIVELE PROTOCOLULUI:

- Dezvoltarea unei relații de colaborare în cadrul mediului asociativ românesc în vederea derulării proiectelor comune pentru promovarea și apărarea inte-

PROTOCOL DE COLABORARE
Încheiat azi, 26 iunie 2013 între

ROMÂNII INDEPENDENȚI DIN SERBIA, cu sediul la Vârșeț (Voivodina) reprezentată de președintele Dr. Dorinel Stan și

INIȚIATIVA ROMÂNILOR DIN SERBIA, cu sediul la Brestovaț (Timoc) reprezentată de președintele Boian Bărbuță.

Protocolul se încheie între cele două asociații reprezentative românești din Serbia în vederea păstrării identității și spiritualității, apărarea intereselor tuturor românilor din Serbia și concept unic de asociere al organizațiilor din Serbia (Voivodina și Serbia de Est) în cadrul pentru asigurarea unei formule larg reprezentative care să îi includă pe toți românii.

OBIECTIVELE PROTOCOLULUI:

- Dezvoltarea unei relații de colaborare în cadrul mediului asociativ românesc în vederea derulării proiectelor comune pentru promovarea și apărarea intereselor naționale, protejarea și realizarea drepturilor elementare;
- Realizarea dezideratelor supreme a minorității naționale române – UNIREA TUTUROR ROMÂNILOR și refacerea imaginii unității minorității naționale române;
- În scopul stimulării și cultivării legăturilor între românii din Serbia este necesar schimbul reciproc și permanent de promovare a valorilor specifice identitare;
- Refacerea și reorganizarea minorității naționale române în Serbia.

Prezentul protocol se încheie pe timp nelimitat și poate fi modificat sau completat cu acordul scris al părților semnatare. Partea care are inițiativa amendării prezentului protocol va transmite celelalte părți în scris propunerile respective.

Românii Independenți din Serbia
Dr. Dorinel Stan, președinte

Inițiativa Românilor din Serbia
Boian Bărbuță, președinte

Românii Independenți din Serbia
Dr. Dorinel Stan, președinte

Inițiativa Românilor din Serbia
Boian Bărbuță, președinte

Foileton I - istorie culturală

Fanfara din Râtișor

FORMAȚIUNEA MUZICALĂ - FANFARA

Scrie:

Dr. Dorinel Stan

Fanfara până în zilele noastre reprezintă mândrie și sărbătoare pentru comunitate și iubitorii ritmului profund și armonios al instrumentelor de suflat. Muzica oștirii române a luat naștere pe la începutul secolului al XX-lea având doi strămoși.

Unul e mai recent, fanfara militară și unul mai vechi – meterhaneaua turcească, care a fost muzica de curte cu secole în urmă.

Bănățenii noștri, într-un trecut mai îndepărtat cântau cu fluierul sau cu cimpoaiele, apoi s-a cântat cu vioara... Apoi, când a apărut clarinetul, a fost ca o revelație, iar instrumentele de suflat, aduse de la armată, au devenit martorul veșnic al patriotismului și al tradiției românești. Oamenii de diferite vârste și-au dedicat sufletul, chiar și viața pentru această artă a muzicii – fanfara.¹

Majoritatea fanfarelor din spațiul voivodinean (cu excepția fanfarei din Coștei, care s-a înființat încă în anul 1910), au început activitatea în perioada interbelică.

Acest fenomen nu a fost caracteristic doar pentru românii din această parte a Banatului. În cealaltă parte a Banatului (România) în anul 1922 a

luat ființă Asociația Corurilor și Fanfarelor Române din Banat, care în anul 1934 numără 220 de coruri și 70 de fanfare, exprimând proporțiile de masă ale acestui fenomen.

Intensificarea apariției fanfarelor s-a produs în anii de după 1922 în Banatul istoric, așa că putem afirma cu certitudine influența puternică a mișcării muzicale din Patria mamă în ceea ce privește activitatea culturală a etniei românești din fosta Iugoslavie.

O mare însemnătate reprezintă organizarea unor concursuri de teorie muzicală și de dirijat pentru amatori corurilor și fanfarelor bănățene în România, contribuind la formarea fanfarelor calificate pentru societățile muzicale.² În perioada dintre cele două războaie la conducerea unor fanfare se găseau dirijori instruiți (Iosif Micu, Romulus Micu, Todor Mihai, Pantelie Drăghici, Nicolae Iorga și alții), ușurând formarea fanfarelor sătești cu repertuar bogat și nivel artistic mare.

Muzica instrumentală tradițională a românilor din Voivodina s-a dezvoltat în concordanță cu instrumentele prin intermediul cărora interpreții își exprimau creațiile artistice. În secolul trecut, un rol esențial în activitatea folclorică îl dețineau formațiile lăutărești (tarafurile), iar la începutul secolului al XX-lea apare o nouă formă de manifestare – fanfara. Astfel, sub influența fanfarelor militare, dar mai ales a unor fanfare bănățene de pe teritoriul României, în localitatea Coștei ia naștere, în anul 1910, prima formațiune muzicală a românilor bănățeni din Voivodina.

Sunetul puternic și festiv, uneori duios, melancolic al fligoarnei, a făcut ca și restul localităților

românești să fie entuziasmate de acest colorit folcloric, iar la început fanfara cânta la hora satului melodii din repertoriul lăutarilor. În perioada postbelică, în noile condiții sociale, tarafurile, numite în această parte a Banatului „Bandă”, care au contribuit la dezvoltarea melodiei populare bănațene, tot mai pronunțat au fost apăsate de suflători.³

În perioada dintre cele două războaie mondiale, s-au înființat 23 de fanfare, aproape în fiecare așezare românească exista câte o fanfară. Activitatea fanfarelor în cadrul societăților culturale, respectiv căminelor culturale valorifica creația populară în care se reflectă condițiile sociale și tot ceea ce este valoros în muzica tradițională.⁴ Fanfarele pe tărâm cultural-artistic își prind rădăcini adânci, în special în satele din zona montană (codru) și din jurul Alibunarului. Formațiunile muzicale din această parte a Banatului au dus faima cântecului românesc și pe liniile frontului. Perioada de dominare a fanfarelor asupra celorlalte forme de activitate cultural-artistică a fost perioada care a succedat luptei de Eliberare a Iugoslaviei, unde s-a impus în mod special fanfara „Turturica” din Mesici. După modelul ei, în perioada postbelică s-au organizat și reînființat fanfare aproape în toate satele românești, iar în satele din zona de pustă (Ecica, Begheiți, Sărcia și Uzdin), fanfarele au rămas doar în faza de experimentare, cu o mică excepție la Uzdin.⁵

În perioada postbelică, întreaga activitate culturală și fanfara a fost dirijată de formele de instituționalizare existente. Fanfarele din satele românești au fost secții muzicale în cadrul societăților culturale.

În anul 1951 Uniunea Culturală a Românilor avea înregistrate peste 20 de fanfare, care prezentau rapoarte de activitate. Nu toate desfășurau o activitate intensivă, existau și formațiuni în care activitatea s-a derulat periodic. Existau și cazuri, într-un

A doua generație de fanfariști din Nicolint – 1951-1952

anumit interval de timp, unde fanfarele nici nu aparțineau de societățile culturale din localitățile respective. Amintim localitățile: Oreșat, Straja, Begheiți și Vladimirovaț (Petrovasâla). Astfel, unele formațiuni muzicale au devenit semiprofesioniste, muzicanții s-au prezentat când aveau chef să cânte la joc sau la nuntă, primind anumite remunerații.

În multe cazuri, fanfarele, din lipsă de dirijori cu o pregătire competentă, nu puteau executa bucăți muzicale complexe, cu excepția horelor și marșurilor ușoare, după auz. Unii conducători de fanfare, din cauza egoismului și prestigiului, nu transmiteau tainele artei muzicale tinerilor, nu-i iniția în totalitate, ci atât cât au considerat că este necesar. O caracteristică a fanfarelor bănațene o reprezintă activitatea periodică. De obicei iarna activitatea a fost constantă, iar de primăvară și până-n toamnă activitatea stagnează.

Motivul principal a fost munca câmpului, membrii fanfarelor ocupându-se, în mare, cu zootehnia și cultivarea pământului. Intervalele mari de timp în care instrumentul a fost neglijat, nu s-au făcut exerciții și practic s-a pierdut degetația și ambajura. În practică s-a dovedit că acolo unde fanfara activează permanent, s-a obținut rezultate satisfăcătoare sub toate aspectele.⁶ ◀

Note:

1. „Cuvântul românesc”, Vârșeț-Zaicear, nr. 78/2006, p. 15
2. Ioan Viorel Boldureanu, *Cultura populară bănațeană, Timișoara*, Editura Mirton, 2004, p. 74
3. Marius Bizerea, Viorel Selejan, *Monografia corului din Coștei, Coștei*, Editura S.C. „Mihai Eminescu”, 1969, p. 77
4. Dr. Niță Frățilă, *Privire generală asupra folclorului muzical al românilor din Voivodina*, „Lumina”, nr. 6-9, 1994, p. 58
5. Costa Roșu, Ioța Bulic, Simeon Lăzărean, *Libertatea 1945-1995 – ani de memorie jurnalistică*, Panciova, Editura „Libertatea”, 1995, p. 85
6. Simion Drăguța, *Ceva despre activitatea fanfarelor noastre*, „Libertatea”, 4 decembrie 1951, p. 5

Societăți cultural-artistice românești din Voivodina în primele două decenii postbelice

Corul

Corul din Marcovăț, ca și celelalte coruri bănățene, a luat naștere în biserică. Este înregistrat oficial în 1868 sub denumirea de corul vocal al plugarilor, numărând aproximativ 60 de persoane, avându-l ca dirijor și instructor pe învățătorul Petru Iștvan, deoarece la inițiativa dânsului s-a înființat corul. Corul din Mărcovăț este cel de al treilea cor după vechime din Banatul istoric și cel mai vechi din așa-zisul „Banat sârbesc” (înaintea lui au fost înființate corurile din Lugoj și Chizătău în anul

SOCIETATEA CULTURALĂ "DOINA" DIN MARCOVĂȚ

Scrie:

Dr. Dorinel Stan

1857).¹ Petru Iștvan a rămas în fruntea corului doar câteva luni, continuându-și activitatea sub conducerea lui Constantin Liuba, timp de nouă ani. Din anul 1880 și până în preajma primului război mondial corul este dirijat de Ioan Isaia, apoi Nicolae Nicolaevici și din nou de Isaia până în anul 1927. În perioada interbelică, corul este periodic condus de preoții Trăian Bojin și Ion Spăriosu. Până în anul 1931, corul este dirijat de Iosif Iorga care înființează și un cor mixt, dar își încetează activitatea după plecarea conducătorului.²

În perioada postbelică, la pupitrul corului vine Mihai Moise care a terminat cursurile de dirijor la Lugoj, organizate de Reuniunile de Muzică din Timișoara și Lugoj. Corul din Marcovăț desfășoară în continuare o activitate susținută. Participă la manifestări cultural-artistice ale românilor voivodineni (Vârșeț, Biserica Albă, Panciova), la concursurile organizate la Novi Sad, Uzdin, Vârșeț etc. În repertoriul său a cultivat lucrări de Vidu

*Răsunetul Ardealului, Negruța, Hora, „Drăgoi”, Bănățeană, de Iosif Perian, Mă sui în deal la Cucă, precum și alte compoziții.*³

În continuare prezentăm numele coriștilor în perioada 1946–1962: Iulius Sârbu, Ionel Baica, Romulus Rujeu, Vasile Rujeu, Pau Rujeu, Valeri Sârbu, Adămiță Micleu, Pavel Sava, Iosif Ruga, Ionel Micleu, Vasilică Micleu, Vasile Fiat, Gheorghin Serman, Vasile Damian, Mihai Serman, Damaschin Banda, Niță Tăroată, Simeon Mihai, Romu Andrei, Viorel Gaita, Iosif Nicolaevici, Petru Micleu, Ionel Banda, Doman Moise, Pavel Craiu, Lică Ruga, Titi Penda, Vasile Damian, Romu Munia, Vasile Birdian, Vichentie Preda, Vichentie Adam, Vasile Nicolaevici, Pau Micleu, Iosif Fortuz, Mihai Moise, Aurel Birdean, Iovan Vinu, Gheorghe Serman, Ion Andrei, Biță Blagoie, Simeon Gaita, Petru Fiat, Radu Maxa, Titi Ureche, Gheorghe Peica, Titu Isailu, Gheorghe Ogrim, Victor Isailu, Ilia Andrei și Romu Moise.⁴

Fanfara

La inițiativa învățătorului Victor Bojin și a inginerului Iulius Moise este înființată fanfara, pentru care au fost cumpărate instru-

mente din fosta Cehoslovacie în anul 1926. Biserica a donat jumătate din suma necesară pentru achiziționarea instrumentelor, iar cealaltă jumătate a fost colectată de la săteni. Primul conducător și dirijor a fost Petru Jurca din Vlaičovăț. După un an, formațiunea muzicală este condusă de Mihai Moise. Fanfara din Marcovăț își continuă activitatea până în zilele noastre, participând la diverse manifestări cultural-muzicale și festivaluri.⁵

Membrii fanfariști în perioada anilor 1945–1962 au fost: Vichentie Moise, Iovan Ogrin, Achim Dămian, Niță Tăroată, Gheorghin Sărman, Ion Ogrin, Gheorghe Ogrin, Gheorghe Beica, Vasile Micleu, Pavel Adam, Titi Ureche, Adam Ruga, Iovan Vinu, Vasile Fortuz, Petru Fiat, Vasile Fiat, V. Brnici, Jiva Almăjan, Ionel Țera, Romu Moise, Pavel Jurca, Gheorghe Jurca și alții.⁶

Secția de folclor

Paralel cu fanfara și corul, la Marcovăț și-a desfășurat activitatea și echipa de dansatori ai cărei coregrafi au fost în general învățătorii și țărani din localitate. Amintim: Romulus Rujeu și Todor Mare. Performanțele cele mai

importante au început să le obțină începând cu anul 1962, când coregrafii secției de folclor, învățătorii Doina și Stefan Drăgilă, au pus accentul pe interpretarea dansurilor autentice. Secția de folclor a SC „Doina” din Marcovăț a participat la Festivalul de Muzică și Folclor de la Vârșeț, Festivalul Societăților Muzicale din Voivodina de la Ruma, Festivalul de Muzică și Folclor al Românilor din Voivodina etc.⁷

Secția de teatru

În cadrul SC „Doina” funcționa secția de dramă, care pe parcursul anilor s-a prezentat la întrecerile secțiilor de teatru româ-

nești. La întrecerile preliminare în anul 1950, Marcovățul a fost unul din centrele în care s-au desfășurat întrecerile. În acest centru, locul I a revenit amatorilor gazdă cu spectacolul Sluga Jernej de I. Cankar.⁸

Secția de teatru pe parcursul

anilor a prezentat piesele: Ură și dragoste, Nunta fără voie, În vis, Talpa iadului, Nu-i pentru cine se pregătește și altele. Cei mai activi membri au fost:

Romu Rujău, Țera Ionel, Todor Blaj, Petru Fiat, Ionel Ureche, Titu Isailu și alții.⁹

1. Daniel Gaita, *Corul din Marcovăț, cel mai vechi*, „Cuvântul românesc”, nr. 74/2006, p. 12
2. Costa Roșu, *Din jurnalul unei societăți culturale*, „Libertatea”, 14 august 1976, p. 9
3. Costa Roșu, *Corurile noastre bănățene*, (...) p. 17
4. Vasile Răduț, *Scurte date despre trecutul și prezentul localității Mărcovăț*, 1995, manuscris în posesia autorului, p. 23
5. Mircea Măran, *Românii din Voivodina*, p. 94
6. Vasile Răduț, *Scurte date despre trecutul și prezentul localității Mărcovăț*, p. 29
7. „Libertatea”, 12 octombrie, 1976, p. 10
8. Miodrag Miloș, *Fascinația scenei*, Panciova, Editura „Libertatea”, 1999, p. 13
9. „Libertatea”, 14 septembrie, 1954, p. 6

SOCIETATEA CULTURALĂ „ALBINA” DIN IABUCA

Corul

În anul 1923, la inițiativa preotului Valeriu Perin din Glogoni și a activistului cultural Ilie Brăgean se înființează corul sub bagheta lui Ion Mioșcu și Trifu Cocora din Petrovasâla. La început corul a fost alcătuit din 27 membri.

La Iabuca a mai activat un cor, în paralel, dirijat de Paia Perin-Cilincu. O dată cu venirea învățătorului Trăian Doban, conducerea este preluată de el. În anul 1944, pleacă învățătorul Doban, iar corul și-a întrerupt activitatea.¹

Orchestra

Orchestra de muzică populară s-a afirmat în satele din jur, grație muncii pline de abnegație a învățătorului Alexandru Gavrilovici.

Formația muzicală a avut următoarea componență: Traian Perin – acordeon, Ghiță Vuc și Vasa Tabac – contrabas, Ilie Vasile – vioară, Niță – țambal și lăutarul Guță.²

Formația de dansatori

Secția de folclor în perioada postbelică număra 25 de membri. Repertoriul cuprindea jocuri populare ale mai multor popoare din fosta Iugoslavie cu accentul pe folclorul românesc. Grupa de călușari: Traian Balcu – Gherga, Nicolae Gherga, Laza Perin – vătaf, Roman Raicu, Ilie Perin, Constantin Brăgean și Traian Palici.³

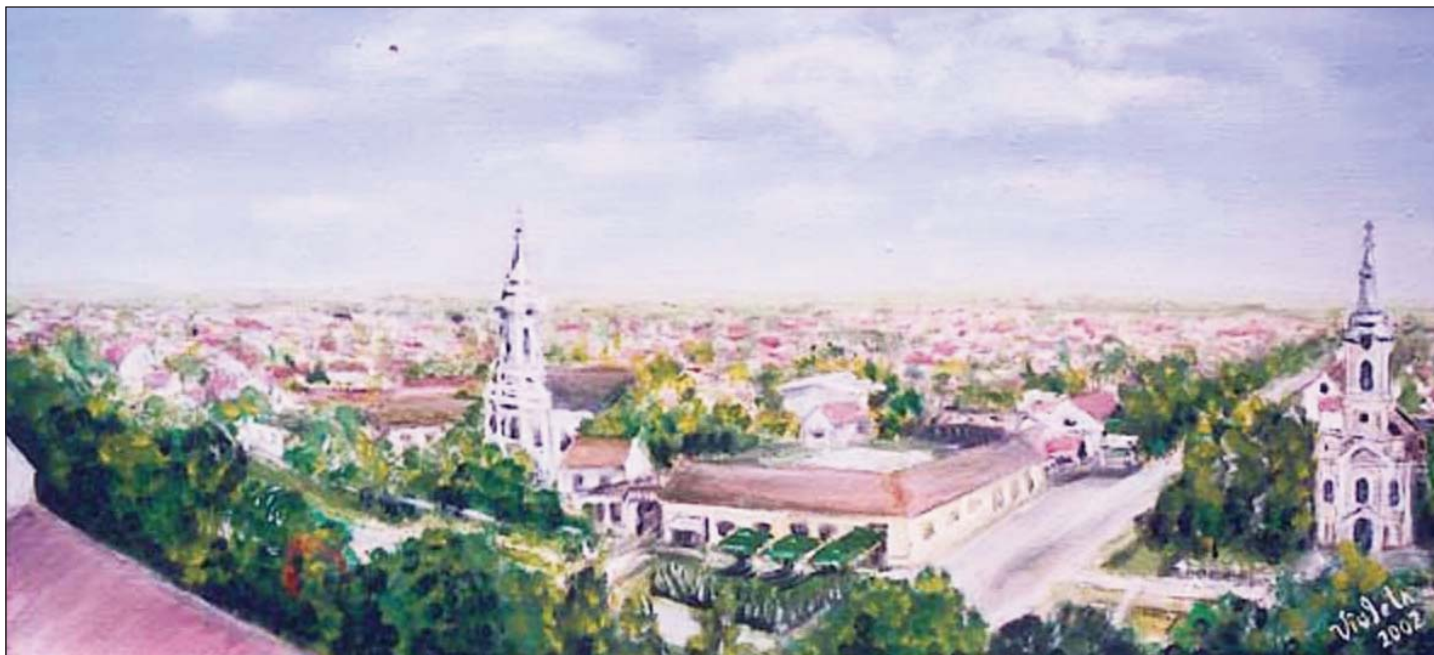
Secția de dramă

Secția de teatru a Casei de Cultură activa din anul 1956, condusă de învățătoarea Slavița Tomici. Secția număra 12 membri activi.

Amintim actorii acestei secții: Vasa Brădean, Ginu Balcu, Sava Balin, Nicolae Perin, Maria Perin, Anghelina Brădean, Traian Perin, Aurel Perin, Ion Gherga, Ilie Brăgean și alții. Dintre piesele care au fost jucate amintim: Femeia rea, de I. S. Popovici, O noapte furtunoasă de I.L. Caragiale, Inspectorul școlar de K. Trifković și alte piese.

În cadrul Societății Culturale „Albina” din Iabuca n-a existat fanfară, iar dintre președinții societății amintim: Miron Gherga și Roman Perin. În cadrul întrecerilor comunale din Panciova, denumite „Alegem cel mai vesel sat”, amatorii culturali obțin frumoase rezultate.⁴

1. Mircea Maran, *Kulturne prilike kod rumuna u Banatu 1945–1952*, Vrșac, Editura Viša škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača, 2008, p. 73
2. „Libertatea”, 29 aprilie, 1956, p. 6
3. Ilie Baba, Glogoni, pagini de istorie culturală, p. 117
4. Ilie Baba, Glogoni, pagini de istorie culturală, p. 117

UN MILITANT MARCANT ÎN HAIDUCIA BALCANICĂ

Pătru Obedan - Stângă din Satu-Nou

Scrie:

Dr. Dorinel Stan

Un voinic din Satul Nou (Voivodina), s-a afirmat în sudul Dunării ca mare haiduc, luptător împotriva islamizării forțate și răz-bunător al nedreptăților sociale la mijlocul secolului al XIX-lea. Istoria haiducului Stângă, reflectată în creația orală a poporului, tradiția își găsește confirmarea întocmai în documentele vremii, respectiv în sursa istorică autentică, informații contemporane scrise găsindu-se în arhiva ministerului de Externe din București, în arhivele Craiovei și în cele turcești. Personalitatea lui Stângă a rămas totodată viu întipărită în memoria poporului, tradiții locale legate de numele lui și din nordul Dunării, zona Vidinului și Oltenia. Numai pe meleagurile de obârșiei în Satul Nou și în Banat în general, nu s-au păstrat ecurile acestui om întruchipare a unei viguroase rezistențe împotriva opresiunii. Acest fapt se explică, că is-prăvile temerare ale haiducului s-au desfășurat departe de ținutul natal. În ceea ce privește ele-mentele de tradiție foarte bogată și cuprinsă în patru variante ale baladei despre haiducul Stângă, numără fiecare între 347-703 versuri.

Stoian Stângă, un erou care este cunoscut în ba-lade și legende, iar adevăratul său nume, Pătru Obedan original din Satu-Nou (Voivodina) s-a născut în anul 1806. La sfârșitul secolului al XVIII-lea,

familia Obedenilor la Satu-Nou, numărul casei 182 avea în posesie 26 jugăre de pământ (18 jugăre pământ arabil, 7 jugăre pășune și livezi și 1 jugăr de viță de vie). La începutul secolului al XX-lea, în Satu-Nou dispărea familia Obedenilor din registrele oficiale. Părinții lui Stângă au fost Ioan Obedan și Rușca, țărani români înstăriți din localitatea Satu Nou. Stângă avea și un frate, pe nume Nicolae mai mic cu treisprezece ani. Cei doi frați, mai târziu vor face haiducia laolaltă. După moartea mamei Rușca în jurul anului 1824, Ioan Obedan părăsește localitatea de baștină (Satu-Nou) și pleacă în exil cu fiii săi, Nicolae și Pătru. Astfel, își găsesc refugiul și se stabilesc în așezarea Zaiceri lângă granița Timocului care despărțea Serbia și Turcia. La începutul secolului al XIX-lea, după noțiunile vremii, însemnând foarte departe de locurile natale. Aici la Zăiceri (Zaiecer) își duc existența cultivând pământul pe moșii. Zona, orașului în care au viețuit Ioan Obedan cu feciori săi purta denumirea „Vlașca Mala” – Mahalau Românilor, dealtfel răspândită în așezările din regiune. Viața, i-au pus la mari încercări, iar nenorocirile se țin lanț. Ioan se recăsătorește la Zăicer cu o localnică, dar aceasta moare după scurt timp. Fiul cel mai mare, Nicolae se căsătorește și are șase copii, însă soția decedează și mor cinci copii. Supraviețuiește doar unul – Ion. Nicolae este nevoit să muncească din greu pe la di-verși negustori de vite ai locului, cunoscuți ca „gealapi”. Porecla „Stângă” s-a dobândit după obi-ceiul locului ca fiecare să aibă o poreclă, după

Însușiri mai caracteristice ale persoanei. Numele, Stoian foarte răspândit printre băștinașii din zona Vidinului și a Zaiiecearului, probabil a fost dat prin analogie cu numeroși haiduci care au acest nume. În anul 1833 moare tatăl feciorilor, iar în viața Obedenilor se produc mari schimbări. În acest răstimp, au loc acțiuni de eliberare a unor teritori sârbești, rămase sub stăpânirea turcescă încă de la înăbușirea răscoalei sârbești (1804-1813), printre ele și ținuturile învecinate Zaiiecearului. Cele mai crâncene lupte au fost cele din punctul Zaiiecear, între sârbi și turci, soldându-se cu pagube uriașe și un număr considerabil prizonieri căzuți în mâinile turcilor. Printre participanți la sângeroasele lupte luați apoi ca robi de către turci, se găsea și Pătru Obodean-Stângă, care este înțemnițat la cetatea Vidinului, timp de un an de zile. Haiducul este repartizat ca rob la Husein turcul, drept răsplată pentru vitejia în luptele de la Zaiiecear. După cinci ani de robie la Husein turcul, Stângă este trecut tot ca rob în proprietatea pașei de Vidin. Aici în urma unor torture și persecuții este trecut la islamism. Începutul haiduciei, potrivit documentelor este în jurul anului 1840. La început pe lângă Stângă în ceată au fost încă cinci camarazi: Fratele său Nicolae, Dinu și fratele acestuia Crăciun și Călin Ungureanu din Alova. Cei șase amintiți figurează, în documente ca membri ai cetei căzuți ulterior în mâinile autorităților. Au fost însă și alții, precum: Zagare și Ali pandurul din Bregova (sat românesc sud-dunărean), Dinu din Clujimir (Oltenia) ș.a.

Acțiunile lui Stângă, poartă trăsăturile clasice ale haiduciei pozitive, cea care lovește în exploatarea, sprijină sărăcimea și are simpatiile poporului. Autoritățile din Țara Românească indentificau în Stângă pe autorul unor atacuri săvșite în ținutul Mehedinți. Într-un raport la București se arată precum o ceată a efectuat mai multe calcarii asupra arendașilor (ciocoi) de pe marginea Dunării și că haiducii au reușit să-și asigure trecerea pe malul sudic al fluviului din Isicova prin Serbia s-a retras peste apa Timocului în Turcia.

Acțiunile cetei bănățeanului Stângă au neliniștit autoritățile turcești de la Vidin, ridicând puternice

*Munții din jurul Zaiiecearului pe unde a haiducit
Pătru Obodean - Stângă*

potere. Ele solicitau ajutorul autorităților sârbe și românești la prinderea vestitului haiduc. În acest răstimp, la Dolj se mobilizează o poteră de 200 de oameni, iar primarii erau obligați să raporteze situația zilnic. În astfel de situație, haiducii iau hotărârea să se despartă, Stângă, Nicolae, Ioan și Călin se îndreaptă spre apa Cernei năzuind să ajungă la Panciova și la Satu-Nou, locul de origine al Obedenilor. Planul a eșuat, iar haiducii sau predat de bună voie. Judecata lui Stângă și a celorlalți a revenit tribunalului de Mehedinți, iar dosarul urma să fie supus domnului Țării Românești. Totul se oprește aici și este cert însă că devreme ce actele au rămas la Secretariatul statului, haiducii au fost extrădați turcilor. Execuția haiducilor a avut loc la „Târgul de boi” din Vidin, loc de execuție obișnuit în uzanta orientală.

Istoria lui Stângă nu este lipsită de semnificație în contextul evenimentelor vremii din cadrul geografic Vidin-Craină-Oltenia. În anii haiduciei lui Stângă 1841-1843 au loc puternice frământări la Brăila. Ceata haiducului bănățean, Stângă număra 35 de membri. Istoria haiducului Stângă se încredințează în istoria comună a românilor nord și sud –Dunăreni, iar rolul elementului haiducesc este evident. În timpul răscoalei din 1841 acționează vestiții haiduci bulgari, Nicola Srandaci și Stoian Ceavdar. Indentitatea de nume și unele coincidențe de fapte, a adus la unele concluzii greșite în istografia bulgară, încât aspecte ale haiduciei lui Stângă au fost puse pe seama haiduciei Ceavdar. Haiducia românului Stângă original din Banat a fost determinată de robia otomană, islamizarea forțată și nedreptățile sociale. Haiducia lui Stângă e ultimul caz în istoria haiduciei balcanice, consemnat cu certitudine, de protest și răzbunare împotriva islamizării. <

Oț Stoian Stângă

Foaie verde, coalălie
Ia ascultaț boieri la mine
Să vă spun o istorie,
Istorie din Sârbie
Foaie verde, frunză lungă,
Să vi-l cânt pe Stoian Stângă.
Foaie verde, coalălie,
Plecă Stângă în aiducie,
El armata că ș-o loa
Și la gât mi-o atârna
Și-n codru mi să băga,
Să apuca de aiducie
Că-l gonește primăria.
Primariu, când auza,
Să ardica cu potera
Și pe Stângă mi-l căta,
Și-l căta și nu-l găsa.
Mâna Stângă aiducia,
Mândră taifă astrângia,
Pe fiu-su și pe nepotu-su,
Pe turcu a lu panduru.
El cu potera pleca,
Colia, la Tabacova
Și Timocu mi-l trecia,
De Isnovăț să îndrepta
Și trăgia la Șpicova¹
Și trecia la Boșniac,²
Din Boșniac trecia
La Dumitru în Călinic;³
La Dumitru să găsa
Cu Zăgaria din Bregova,
Cu Zăgaria să vorbia
Unde să aduie potera;
Stoian Stângă să vorbia:
- Măi, Zăgaria, dumniata,
Noi să adunăm potera,
Nici departe nici aproape,
Colia, în Albotina,⁴
Cu toț să ne svătuim,
Pe unde să aiducim.
Zăgaria când auza,
Fuga în crâng că da,
Cu armili mi să arma,
În Albotina să ducia.
Stoian Stângă să ducia
Și veni cu potera
Și la vorbă mi să loa,
Cu toț i mi să vorbia
În care parte să o ia,
Să o ia, să aiduciască,
Gălbiori să dobândiască.
Stoian Stângă sta grăia:
- Voi, ai mi frățiori,
Ia, să dăm pi la boieri
Să lom vro cățava gălbiori,
Să măi dăm și l-ai săraci

Să-ș cumpere boi și vaci
Și merget toț după mine
Nu călcați pe spic de grâne.
Și trecură pin Sudol,⁵
Foaie verde, de-o lălia
Și să îndriaptă de Coșava.⁶
Când în Coșava ajungia,
Foaie verde, bom năut,
Avia Stângă un cunoscut
Și cu iel bine a vorbit,
Cu barca i-a trecut,
Foaie verde, de săcară
Și-l lăsă cu barca în Țară⁷
Foaie verde, de tri flori,
Plecă Stângă să aduie ai gălbiori,
Aiducește Țara în pace,
N-are boieri ce face.
Multă blagă aduna,
Țara la vale apuca
Și cu blaga când pleca,
Dunăria când o trecia,
Colia, la Arcer Palanca,⁸
Din Arcer pleca de Albotina,
Aiducește cu potera.
Într-o sânta vineria,
Țaca, Stângă să scula,
În codru verde să băga,
Din lemn în lemn zbura;
Când la câmpie ieșia,
Pe valie să zăuita
Și avia, Doamne, ce vedea;
Văzu o singură famie
Cu doi copî lângă ia,
Cu sapa pe loc săpa,
Copilași zo plângia.
Stoian Stângă o întreba:
- Măi, nepoată, dumniata,
Ce-ț plânge copiii așa?
Da nevasta sta grăia:
- Măi, moșule, dumniata,
Copilași plâng de foame;
Iou de noapte am plecat
Și mălai nu li-am loat
Că n-am de unde să le fac.
Taman amundoi vorbind
Iaca și bărbatu-i vine
Cu un codru de pâne în mână.
Copî când îl vedea
Stătură, nu măi plângia.
Stoian Stângă să uita
Și băga mâna în chesa,
Scotia tri sute de lii
Și-i legă-ntr-o legătură
Și-i dete la băiat în mână
Și-i spusă la băiat din gură:
Foaie verde, mirodi,

Să te duci mâne la Di,
Să-ț iai car și pluguleț
Să-ț iai boi și să vi la plug aici;
Și-ț măi dau cincizăci de lii
Să iai doi saci de făină,
Să faci la copi mămăligă,
Să mănânce și să crească,
Pe Stângă să pomeniască.
Băiatu dacă auza
Punia bani în poznari,
Foaie verde, mirodi,
La băiat i să vârsa zorli în Di
Și să ducă la piaț
Și-ș loa boi și car și plug
Și plecă la loc.
Stângă în capu locului,
Din capu locului privea,
La băiat ză zauita
De-mbrăzdat cum îm brăzda
Și din gură așa-i zăcia:
- Mă, voinice, dumniata,
Ară moșili toate
Și samănă-le bucate
Să mănânce copiii să crească,
Pe Stângă să-l pomeniască,
Dor atâta că-i vorbia,
Ști, taică, da nu ști
Foaie verde, de-o postrungă,
Să ști că sânt Stoian Stângă.
Stângă în codru să băga,
Ș-loa potera și pleca.
Foaie verde, coalălie,
Trecu Stângă în Rumânie
Și să dusă la boieri,
Foaie verde, de tri flori,
Plecă Stângă să aduie ai gălbiori,
Aiducește Țara în pace,
N-are boieri ce face.
Multă blagă aduna,
Țara la vale apuca

- va urma -

Note:

- 1 Satul Șpicova (sârb. Šipikovo) din plasa Zeiceri, județul Zeiceri, Timocul sârbesc.
- 2 Satul Boșniac (bulg. Boshniak) din plasa Vidin, județul Vidin, Timocul bulgăresc.
- 3 Satul Călinic (bulg. Kalenik) din plasa Vidin, județul Vidin, Timocul bulgăresc.
- 4 Localitatea Albotina din regiunea Vidin, Timocul bulgăresc.
- 5 Localitate neidentificată.
- 6 Satul Coșava (bulg. Koshava) din plasa Vidin, județul Vidin, Timocul bulgăresc.
- 7 Țara Românească.
- 8 Localitatea Arcer (bulg. Archar) din plasa Dimovo, județul Vidin, Timocul bulgăresc.

Glasul Cerbiciei - publicație editată și fondată de "Românii Independenți din Serbia"

Contact: tel: +381 13 834-125; 833-388; 836-808; +381 64 1195 384; +381 69 732207 sau
e-mail-ul: romanii.independenti@gmail.com; maringaspar@gmail.com; sdorinel@gmail.com
Cont curent: Nezavisni Rumuni Srbije, Vojvođanska Banka a.d. Novi Sad - Vršac: **320005063997**
și cont valutar: Vojvođanska Banka a.d. Novi Sad - Vršac: **320005064385**
Reproducerea parțială sau integrală se poate numai cu acordul fondatorului.

Revista se poate citi pe site-ul Asociației "Românii Independenți din Serbia" (www.ris.in.rs) și pe site-ul primăriei Vârșeț (www.evsac.rs), care reprezintă o veritabilă platformă de știri privind comunitatea românească independent și insubordonat de fondator și interese meschine.

Publicația se distribuie gratuit în Serbia, România și Republica Moldova. Necesitatea susținerii revistei este acută în condițiile recuperării decalajului publicațiilor românești din Serbia în care se traduce conținutul și scrie la comandă, iar comunitatea românească este nevoită să se îndepărteze de producția publicistică care prezintă segmental etapele istorice și culturale de actualitate.

Știm cât de importantă este pentru orice societate democratică existența unei societăți civice bine articulate, activă și ancorată în realitățile momentului. Având în vedere complexitatea problemelor românilor din Serbia, existența unei societăți civice românești este o necesitate care este în măsură să răspundă cu succes dezideratelor identitare ale românilor din Serbia. Mediul asociativ românesc – Românii Independenți din Serbia dă GLAS CERBICIEI! Și totuși, câți au înțeles?

Redacția

Marcovăț

Coștei

Iablanca

Mesici

Vlaicovăț

Jamul Mic

Kikinda

În partea de nord a Banatului, în apropiere de granița sârbo-română, este situat orașul Kikinda (Chichinda Mare), centrul vieții economice și sociale din această parte a Voivodinei. Descoperirile arheologice indică că în zona Kikindei au fost așezări vechi, în 1423 se menționează locul denumit Nagy Kökény (Ecehida) - mai multe localități mici. În secolul al XVIII-lea Kikinda devine centrul districtului, iar în 1893 obține statutul de oraș liber regal. Această zonă a fost o reședință temporară sau permanentă a multor popoare care se găseau sau veneau în Câmpia Panonică. Există urme ale culturii neolitice și a bronzului Celtic, urme a civilizației dacilor, sarmaților...

Kikinda are industrie dezvoltată privind materialele de construcție, de prelucrare a produselor alimentare din complexul agricol, dovadă fiind și morile vechi și cu aburi, iar produsul lor - făina, biberul și pipara roșie erau cunoscute în bucătăriile europene. Din punct de vedere turistic, orașul este un centru atractiv pentru vânzători și pescari, găsindu-se în apropiere canalul Dunăre-Tisa-Dunăre.

Orașul este centrul cultural și de artă în zona Banatului de nord. În luna iulie se desfășoară ceva inedit în lume - Simpozionul Internațional de Sculptură din teracotă - TERA. Încă o manifestare de amploare este și "Zilele dovleacului", apoi manifestații sportive și muzicale. Bufnițele locuiesc în centrul orașului, ceea ce este o atracție aparte. Replica mamutul KIKA, descoperit în 1996, este expusă în curtea muzeului în mărimea originală.

Printre cele mai importante date sau perioade din istoria modernă a Kikindei, trebuie remarcat anul 1848/49 când s-a desfășurat celebra rebeliune a sârbilor din Voivodina. Acesta a fost unul dintre cele mai grele și mai complexe momente din istoria Kikindei. Perioada secolului al 19-lea și până la începutul primului război mondial este o perioadă pașnică și fructuoasă marcată de dezvoltare economică și urbană rapidă. Atunci a fost construit ambientul urban pe care-l găsim și azi în centrul orașului. Azi, pe lângă multe naționalități care trăiesc în Kikinda, găsim și un număr relativ mic de români care, prin diferite acțiuni culturale, încearcă să-și păstreze bogăția spirituală și identitatea.

Tereza Gașpăr